

სსიპ გარემოს ეროვნული
სააგენტოს
2023 წლის ანგარიში

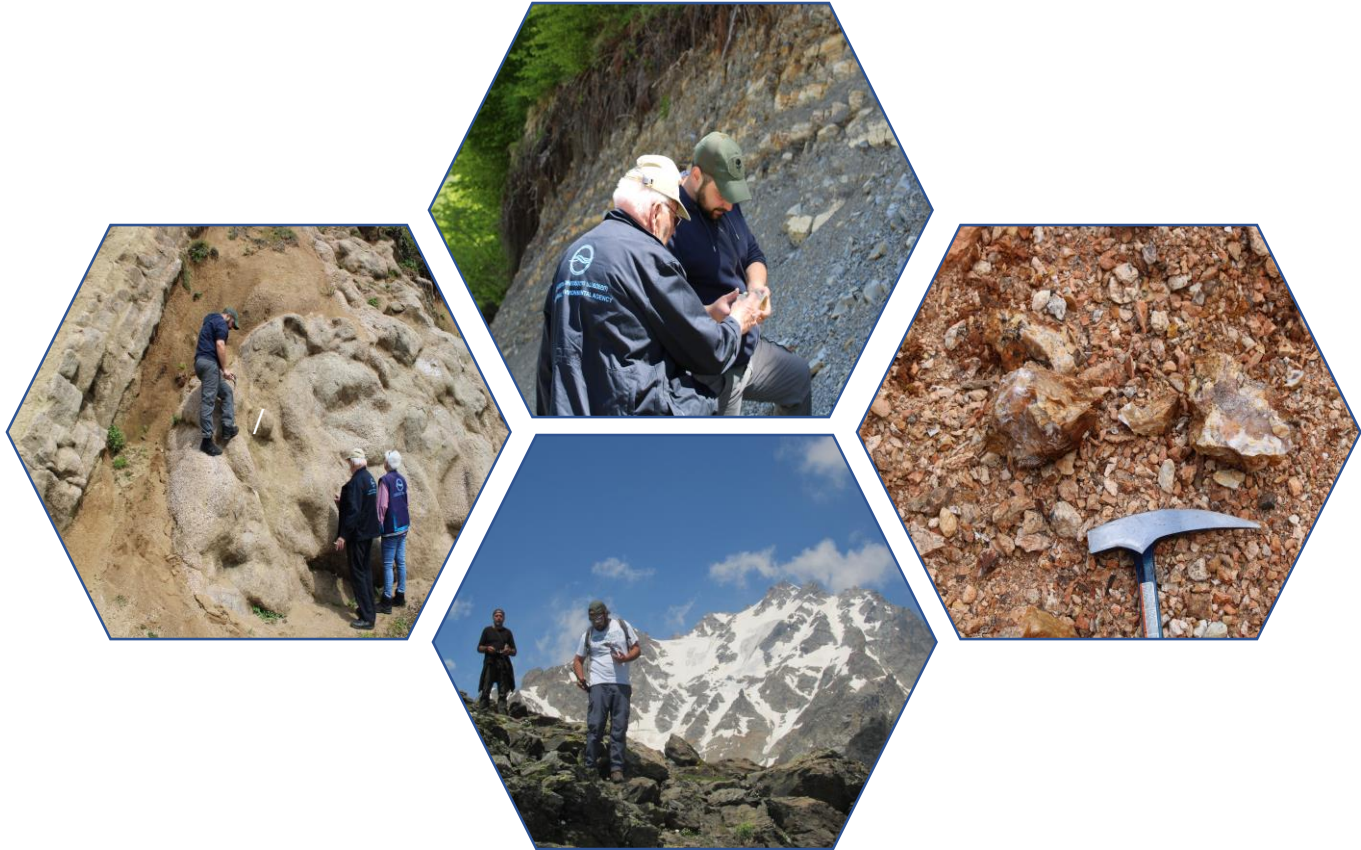

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო (შემდგომში - სააგენტო) ახორციელებს ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური პროცესების და გარემოს (ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის) ხარისხობრივი მდგომარეობის მონიტორინგს; ამზადებს ამინდის და ჰიდროლოგიურ მოკლე, საშუალო და გრძელვადიან პროგნოზებს; ამზადებს და ავრცელებს გაფრთხილებებს მოსალოდნელი სტიქიური ჰიდრომეტეოროლოგიური და მასთან დაკავშირებული გეოლოგიური მოვლენების შესახებ; ახორციელებს შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების კვლევას, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი და გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, ჰაერდაცვითი და წყალდაცვითი დოკუმენტაციის შეთანხმებას, ასევე, გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებების განსაზღვრას.

კატასტროფების რისკის შემცირება	4
2023 წლის 3 აგვისტოს მდ. ბუბისწყლის ხეობაში (მდ. ჭანჭახის აუზი) განვითარებული სტიქიური მოვლენები.....	8
2023 წლის 8 სექტემბერს გურიის მხარეში განვითარებული სტიქიური პროცესები.....	9
წყლის რესურსები	10
მიწისქვეშა წყლები.....	10
ზედაპირული წყლები.....	12
წყლის ხარისხის მონიტორინგი	14
ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგი	15
ნიადაგის ხარისხის მონიტორინგი	18
ტყვიის მონიტორინგი	18
აზბესტის მონიტორინგი	19
ჰიდრომეტეოროლოგიურ პარამეტრებზე დაკვირვება და ინფორმაციის გავრცელება	19
აგრომეტეოროლოგია	21
მეთევზეობა, აკვაკულტურა და წყლის ბიომრავალფეროვნება	22
საქართველოს საზღვაო სივრცეში და შიგა წყალსატევებში ბიოლოგიური რესურსების შეფასება და სარეწაო პროგნოზირება.	22
შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს ბიოლოგიური მონიტორინგი და გარემოს მდგომარეობის შეფასება.	24
გარემოსდაცვითი შეფასება	26
სგშ/გზშ.....	26
გზშ/სგშ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობა.....	27
სამრეწველო ემისიები	28
გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებები	29
ლიცენზირება	31
სააგენტოს შესაძლებლობების გაძლიერება	32
ტრენინგები თანამშრომელთა შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით	32
ფასიანი მომსახურებები	34
საერთაშორისო თანამშრომლობა	35
საგრანტო პროექტები	38
დასრულებული პროექტები.....	38
მიმდინარე პროექტები.....	40
საჯარო ინფორმაცია	46

კატასტროფების რისკის შემცირება

2023 წელს, სტიქიური გეოლოგიური (მეწყერი, ღვარცოფი, კლდეზვავ-ქვათაცვენა და სხვა) პროცესების შეფასების მიზნით, საქართველოს ყველა მხარეში ორ ეტაპად (გაზაფხული-შემოდგომის ფორმატში) განხორციელდა ყოველწლიური გეგმური გეოლოგიური მონიტორინგი.

ფიგურა 1 - გეოლოგიური მონიტორინგი

მომზადდა და გამოიცა ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი - „საქართველოში 2022 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2023 წლისთვის“. ბიულეტენში ასახულია გეოლოგიური მონიტორინგის და სტიქიის ექსტრემალური გააქტიურების პერიოდში ჩატარებული კვლევების შედეგად დამუშავებული გეოლოგიური საფრთხეების შესახებ ინფორმაცია. ბიულეტენს ახლავს გეოლოგიური საფრთხეების სპეციალიზებული რუკები, საქართველოს ცალკეული მხარეებისა და მუნიციპალიტეტების მიხედვით.

ქ. თბილისის ტერიტორიაზე განხორციელდა გეგმური სავსე გეოლოგიური მონიტორინგული კვლევები, რომლის საფუძველზეც მზადდება ყოველწლიური საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი. მიმდინარეობდა ქ. თბილისის გეოლოგიური საფრთხეების (მეწყერი, ღვარცოფი, ქვათაცვენა/კლდეზვავი და სხვა) მონაცემთა GIS ბაზის და ზონირების რუკის განახლება. ამასთანავე, მოხდა რეაგირება ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიიდან შემოსულ კორესპონდენციებზე და მომზადდა შესაბამისი ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნები.

ქვეყნის სხვადასხვა მხარის მუნიციპალიტეტებიდან, უწყებებიდან და ცალკეული მოქალაქეებისგან შემოსული წერილების (1426 კორესპონდენცია) საფუძველზე შედგენილი იქნა 886 ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური დასკვნა, სადაც შეფასებულია 1335 დასახლებულ პუნქტში მცხოვრები 3972 მოსახლის (კომლი) (მათ შორის გურიის 2023 წლის 8 სექტემბრის სტიქიის დროს 2048), საცხოვრებელი სახლის, საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის და მიმდებარე ტერიტორიის გეოდინამიკური მდგომარეობა და გადაუდებელი ღონისძიებების გატარების მიზნით განსაზღვრულია საშიშროების რისკი და შესაბამისი რეკომენდაციები.

ფიგურა 2- გეოლოგიური მონიტორინგი

სხვადასხვა უწყებებიდან შემოსული წერილების/ტელეფონოგრამის საფუძველზე განხორციელდა ვიზუალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები და მომზადდა დასკვნები, სადაც შეფასებულია 105 ინფრასტრუქტურული ობიექტის, საინჟინრო ნაგებობის, დაძაბული უბნის გეოდინამიკური და გეოეკოლოგიური მდგომარეობა.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს „ცხელი ხაზით“, მოქალაქეებისგან, სსიპ საზოგადოებრივი უსაფრთხოების მართვის ცენტრი „112“-ისგან და სხვა უწყებებისგან შემოვიდა 64 საინფორმაციო შეტყობინება. მოწოდებული ინფორმაციის შემდეგ, სააგენტოს გეოლოგებმა, უმეტეს შემთხვევაში, ფორს-მაჟორულ ვითარებაში შეაფასეს სიტუაცია და ადგილზე დასახეს გადაუდებელი პალიატიური ღონისძიებები, ხოლო შემდეგ სათანადო დასკვნები გაეგზავნა შესაბამის ორგანოებს.

გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SDC) მიერ მხარდაჭერილი პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ ფარგლებში მომზადდა მდ. მდ. ენგურის, ჭოროხი-აჭარისწყლის, რიონის, ხრამი-ქციას, მდ. იორის და ალაზნის აუზების გეოლოგიური საფრთხეების (მეწყერი, ღვარცოფი) ზონირების რუკები.

კლიმატის მწვანე ფონდისა (GCF) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ მხარდაჭერილი პროექტის „მრავლობითი საფრთხეების ადრეული შეტყობინების სისტემების გაფართოება და კლიმატური ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ფარგლებში, ქვეყნის მასშტაბით, **11** მსხვილ მეწყერულ სხეულზე, თანამედროვე მონიტორინგის სისტემები მოეწყო, რომლებიც ამჟამად სატესტო რეჟიმში მუშაობენ.

სურათი 1 - მეწყერული პროცესების მონიტორინგის სადგური

2023 წელს გამოიცა სახელმწიფო გეოლოგიური რუკების კომპლექტი, შესაბამისი გეოლოგიური ანგარიშით (რაჭა, ზემო იმერეთი - K-38-XIV და K-38-VIII ნომენკლატურული ფურცლები). მიმდინარეობდა კამერალური (საოფისე) სამუშაოები ფოთი-ქუთაისის ნომენკლატურული ფურცლებისთვის (K-37-XVIII და K-38-XIII), გეოლოგიური რუკების შედგენის მიზნით. განხორციელდა საველე კვლევები ფოთი-ქუთაისის ნომენკლატურული ფურცლებისთვის (K-37-XVIII და K-38-XIII).

სადამკვირვებლო ქსელის გაფართოების მიზნით დამონტაჟდა და გაიმართა კლიმატის მწვანე ფონდისა (GCF) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ მხარდაჭერილი პროექტის „მრავლობითი საფრთხეების ადრეული შეტყობინების სისტემების გაფართოება და კლიმატური ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ფარგლებში შექმნილი **49** ერთეული მეტეოროლოგიური სადგურ/საგუშაგო და **21** ჰიდროლოგიური სადგური.

გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP) და შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს (SDC) მიერ მხარდაჭერილი პროექტის „კლიმატის ცვლილებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში“ ფარგლებში შემუშავდა წყალდიდობის საფრთხეების რუკები მდ. კინტრიშის, ნატანების, სუფსას, ხობისწყლისა და ენგურის აუზებისთვის.

სურათი 2 - წყალდიდობის დატბორვის რუკა - მდ. კინტრიში

დასრულდა წყალდიდობის მოდელირების სამუშაოები მდ. მტკვარის, იორის, ხრამი-ქციას და ალაზნის მდინარეთა აუზებისთვის. საბოლოო რუკები მომზადდება 2024 წლის I კვარტალში.

მომზადდა თოვლის ზვავების საფრთხეების ფართომასშტაბიანი რუკები და დასრულდა თოვლის ზვავების მოდელირება. შემუშავდა ადგილობრივი თოვლის ზვავების საფრთხეების ზონები სუფსას, ნატანების, კინტრიშის, ხობისწყლის, ენგურის, რიონის, მტკვრისა და ალაზნის მდინარეთა აუზებისთვის (მათ შორის ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისთვის).

მომზადდა გვალვის, სეტყვისა და ძლიერი ქარების საფრთხის რუკები მთელი ქვეყნის მასშტაბით.

მომზადდა და გადაწყვეტილების მიმღებ პირებსა და მასმედიის საშუალებებს გაეგზავნა **160** გაფრთხილება საქართველოს ტერიტორიაზე მოსალოდნელი სტიქიური ჰიდრომეტეოროლოგიური მოვლენების შესახებ, ხოლო **44** სპეც. გაფრთხილება გუდაური-კობის მონაკვეთზე მოსალოდნელი თოვლის ზვავების შესახებ.

2023 წლის 3 აგვისტოს მდ. ბუბისწყლის ხეობაში (მდ. ჭანჭახის აუზი) განვითარებული სტიქიური მოვლენები

2023 წლის 3 აგვისტოს, მდ. ბუბისწყლის ხეობაში განვითარებულმა სტიქიამ კურორტ შოვში გამოიწვია 26 ჰა ფართობზე არსებული საცხოვრებელი სახლების, ინფრასტრუქტურის განადგურება და ადამიანთა მსხვერპლი.

სურათი 3 - სტიქია შოვში

მომხდარი კატასტროფის შესახებ ინფორმაციის მიღებისთანავე, სტიქიის ზონაში უმოკლეს დროში ჩავიდნენ სააგენტოს სპეციალისტები, რომლებმაც ოპერატიულ რეჟიმში მოახდინეს მდ. ბუბისწყლის და მის მომიჯნავედ არსებული მცინვარული ხეობების დათვალიერება, ჩაატარეს გეოლოგიური, ჰიდრომეტრიული და ტოპოგრაფიული სამუშაოები, განახორციელეს სტიქიის გამომწვევი მიზეზების პირველადი შეფასება და განსაზღვრეს რისკები სტიქიური მოვლენების შესაძლო განმეორების შესახებ.

სურათი 4 - სტიქია შოვში

კურორტ შოვში მიმდინარე სამმებრო-სალიკვიდაციო სამუშაოებში მონაწილე პირთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით, მდ. ბუბისწყალსა და მდ. ჭანჭახის წყალგამყოფი ქედის სამხრეთ-დასავლეთ ფერდზე, ზღვის დონიდან 2600 მ. სიმაღლეზე დაწესდა სააგენტოს სპეციალისტების მორიგეობა 24 სთ-იან რეჟიმში.

ამავე დროს, ყოველდღიურად, დღე-ღამურ რეჟიმში მზადდებოდა და საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურსა და გადაწყვეტილების მიმღებ სხვა პირებს მიეწოდებოდა მდ. ბუბისწყლის ხეობაში მოსალოდნელი ამინდის ზემოკლევადიანი და მოკლევადიანი პროგნოზები და საჭიროების შემთხვევაში გაფრთხილებები მეტეოროლოგიური პირობების შესაძლო გაუარესების შესახებ, რასაც შეეძლო დინამიკაში მოეყვანა 2023 წლის 3 აგვისტოს სტიქიის შედეგად მდ. ბუბისწყლის ხეობაში აკუმულირებული მასალა და განმეორებით გამოეწვია ღვარცოფული პროცესები.

სააგენტოს მიერ მომზადდა ანგარიში, რომელშიც წარმოდგენილია 2023 წლის 3 აგვისტოს მდ. ბუბისწყლის ხეობაში განვითარებული ჯაჭვური (კასკადური) ხასიათის სტიქიური პროცესების ფორმირების ანალიზი და რეკომენდაციები მომავალში ამავე მდინარის და საქართველოს ტერიტორიაზე მსგავს ბუნებრივ პირობებში არსებულ მდინარეთა აუზებში ანალოგიური ხასიათის სტიქიური მოვლენათა განვითარების საფრთხეების დასადგენად და მათგან გამოწვეული შესაძლო უარყოფითი შედეგების თავიდან აცილება/შერბილების უზრუნველსაყოფად.

2023 წლის 8 სექტემბერს გურიის მხარეში განვითარებული სტიქიური პროცესები

2023 წლის 8 სექტემბერს, გურიის მხარეში (ოზურგეთის და ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი) უხვი ატმოსფერული ნალექების მოსვლამ გამოიწვია კატასტროფული ხასიათის მეწყრული პროცესების ჩასახვა-გააქტიურება, ასევე წყალმოვარდნები, ღვარცოფების გავლა და მდინარეთა ნაპირების ინტენსიური გარეცხვები (გვერდითი ეროზია). მეწყრული მასების წყალსადინარებში მოხვედრის შედეგად წყლის ნაკადები შეგუბდა/ჩაიხერგა და შეიქმნა დროებითი წყალდაგროვების უბნები (14-მდე უბანი).

სურათი 5 - სტიქია გურიაში

სტიქიის შედეგად მწყობრიდან გამოვიდა მოქალაქეთა საცხოვრებელი სახლები და დამხმარე ნაგებობები, საკარმიდამო ნაკვეთები, საავტომობილო გზები, ხიდები, წყალმომარაგების და გაზსადენების მილები, ელექტროგადამცემი ხაზების საყრდენი ანძები. მნიშვნელოვანი რაოდენობა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებისა სარგებლობიდან ამოვარდა. 2023 წლის 8 სექტემბერს, ღამის საათებში, გურიის მხარესა და აჭარაში მოსულმა უხვმა ნალექმა მდინარეებზე წყლის დონეების

მნიშვნელოვანი მატება, პატარა მდინარეებზე წყალმოვარდნები, ხოლო მთიან ზონებში მეწყრული პროცესების ჩასახვა-გააქტიურება გამოიწვია.

სააგენტოს სპეციალისტები სტიქიის განვითარების პირველივე დღიდან სტიქიის ზონაში იმყოფებოდნენ (11 ჯგუფი - 25 ექსპერტი) და ასრულებდნენ შესაბამის კვლევებს. 2023 წელს, მათ მიერ შეფასებულ იქნა 2048 მოქალაქის საკარმიდამო ნაკვეთი და საცხოვრებელი სახლი, 100-მდე ინფრასტრუქტურული ობიექტი და 14 შეგუბების უბანი. სტიქიის ზონიდან გეოლოგიურად მდგრად ადგილზე გადაყვანას დაექვემდებარა 815 ოჯახი (კომლი).

წყლის რესურსები

მიწისქვეშა წყლები

სააგენტოს გეოლოგიის დეპარტამენტის მიერ მომზადდა საინფორმაციო ბიულეტენი „საქართველოში მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლების შესახებ 2023 წლის 1 იანვრის მდგომარეობით“.

2023 წელს ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის 70 წყალპუნქტიდან აღებული იქნა 357 სინჯი ლაბორატორიული ანალიზებისთვის (149 - ქიმიური, 136 - ბაქტერიოლოგიური, 56 - მძიმე მეტალების და 16 - ნავთობპროდუქტების შემცველობის განსაზღვრისთვის).

2023 წელს, ჭაბურღილებიდან და წყაროებიდან აღებული სინჯების რაოდენობა მხარეების მიხედვით

მხარე	ქიმია	მიკრობი- ოლოგია	მძიმე მეტალები	ნავთობ- პროდუქტები	სულ 2023 წელს ცალკეულ მხარეში
აჭარა	12	12	12	-	36
გურია	8	8	6	4	26
იმერეთი	6	6	6	4	28
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	8	8	4	8	22
შიდა ქართლი	3	3	3	-	9

მხარე	ქიმია	მიკრობი- ოლოგია	მძიმე მეტალები	ნავთობ- პროდუქტები	სულ 2023 წელს ცალკეულ მხარეში
ქვემო ქართლი	6	6	6	-	18
მცხეთა-მთიანეთი	19	19	11	-	49
კახეთი	87	74	8	-	169
სულ 2023 წელს:	149	136	56	16	357

ფიგურა 3 - სინჯების რაოდენობა

განახლდა ინფორმაცია მიწისქვეშა წყლების მონიტორინგის შესახებ, ევროპის ეკონომიკური კომისიის (UNECE) მოთხოვნით მომზადებულ და გაეროს სამდივნოში წარსადგენ ანგარიშში - „გარემოსდაცვითი მონიტორინგისა და ანგარიშგების კუთხით ეროვნულ დონეზე მიღწეული პროგრესი / „Reporting to the progress made in Environmental Monitoring and Assessment at the national level“.

მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის მიმართულებით განახლდა ინფორმაცია მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) განსახორციელებლად არსებული ამოცანებისა და ინდიკატორების მიმართ მიღწეული პროგრესის გლობალური ანგარიშგებისთვის SDG-6.5.1 (წყლის რესურსების ინტეგრირებული მართვის განხორციელების ხარისხი) და SDG-6.5.2 (ტრანსსასაზღვრო წყლის რესურსებზე არსებული თანამშრომლობა მოსაზღვრე ქვეყნებს შორის) ინდიკატორებთან დაკავშირებით.

მომზადდა ანგარიში - „მიწისქვეშა წყლების საველე კვლევა - 2022“/„GROUNDWATER FIELD SURVEY-2022“. ანგარიში მომზადდა საერთაშორისო პროექტის - „ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) - ფარგლებში, რიონის აუზის ტერიტორიაზე 2022 წლის ნოემბრის თვეში განხორციელებული საველე ჰიდროგეოლოგიური კვლევებისა და ლაბორატორიული ანალიზების შედეგების საფუძველზე. ანგარიში ხელმისაწვდომია ქართულ და ინგლისურ ენებზე.

მომზადდა „მიწისქვეშა წყლების კვლევის სახელმძღვანელო - 2023“ / „Groundwater Survey Manual - 2023“, პროექტის - „ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) - ფარგლებში, ენგური-ხობისწყლის მდინარეთა აუზების ტერიტორიაზე დაგეგმილი საველე ჰიდროგეოლოგიური კვლევებისთვის.

მომზადდა „ტრანსსასაზღვრო მიწისქვეშა წყლების კვლევის სახელმძღვანელო - 2023, საქართველო-სომხეთი (საქართველოს მხარე)“ / „Transboundary Groundwater Survey Manual - 2023, Georgia-Armenia (part of Georgia), პროექტის - „ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) - ფარგლებში დაგეგმილი ტრანსსასაზღვრო კვლევებისთვის.

მომზადდა „ტრანსსასაზღვრო მიწისქვეშა წყლების კვლევის სახელმძღვანელო - 2023, საქართველო-აზერბაიჯანი (საქართველოს მხარე)“ / „Transboundary Groundwater Survey Manual - 2023, Georgia-Azerbaijan (part of Georgia), პროექტის - „ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) - ფარგლებში, დაგეგმილი ტრანსსასაზღვრო კვლევებისთვის.

ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივის (EU-WFD) მოთხოვნების შესაბამისად, მომზადდა სინჯის აღების სახელმძღვანელოს პროექტი ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის წყალპუნქტებისთვის /Draft of „Groundwater Sampling Manual for hydrogeological monitoring network“. სახელმძღვანელოს პროექტი ხელმისაწვდომია ქართულ და ინგლისურ ენებზე.

მომზადდა ანგარიში „მიწისქვეშა წყლების კვლევა - 2023“ / „GROUNDWATER SURVEY - 2023“. ანგარიში მომზადდა საერთაშორისო პროექტის - „ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) - ფარგლებში, ენგური-ხობისწყლის მდინარეთა აუზების ტერიტორიაზე განხორციელებული სავსე ჰიდროგეოლოგიური კვლევებისა და ლაბორატორიული ანალიზების შედეგების საფუძველზე. ანგარიში ხელმისაწვდომია ქართულ და ინგლისურ ენებზე.

წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ქსელის ავტომატური სადგურებიდან მონაცემების მიღება და კონტროლი (40 ავტომატური სადგური).

დასრულდა I ეტაპის სამუშაოები სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოსა და შპს „მაი მობაილ +“-ს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე, მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების მონიტორინგის ქსელის ავტომატური (ონლაინ) და ინსტრუმენტალური სადგურების ტექნიკური მომსახურების მიზნით; მიმდინარეობს მონიტორინგის ქსელის მოდერნიზაციის გეგმის შემუშავება.

ზედაპირული წყლები

მდინარეებზე არსებულ ავტომატურ და მანუალურ ჰიდროლოგიურ საგუმბაგობებზე ყოველდღიურად იზომებოდა წყლის დონეები. პორტატიული გამზომი ხელსაწყოების (ჰიდრომეტრული ტრიალები, აკუსტიკური დოპლერები) საშუალებით გაიზომა **768** წყლის ხარჯი.

სურათი 6-7 - მდინარეებზე წყლის ხარჯის გაზომვის პროცესი

პროექტის (Contract-No: 20940-C1/GE-NEA-2023/7 EU4Environment in Eastern Partner Countries Water Resources and Environmental Data) ფარგლებში სომხეთის სპეციალისტებთან ერთად განხორციელდა

ტრანსსასაზღვრო მდ. დებედას კვლევები. 6 წერტილში შეფასდა მდინარის ჰიდრომორფოლოგია, გაიზომა წყლის ხარჯები და მორფომეტრიული პარამეტრები.

სურათი 8-9 - ქართველ და სომეხ ჰიდროლოგთა ერთობლივი კვლევა

პროექტის (Contract-No: 20940-C1/GE-NEA-2022/2 EU4Environment in Eastern Partner Countries Water Resources and Environmental Data) ფარგლებში აზერბაიჯანელ სპეციალისტებთან ერთად ტრანსსასაზღვრო მდ. ალაზნის აუზში ჩატარდა კვლევები. მდ. ალაზნის აუზის 7 წერტილში შეფასდა მდინარის ჰიდრომორფოლოგია, გაიზომა წყლის ხარჯები და მორფომეტრიული პარამეტრები.

სურათი 10-11 - ქართველ და აზერბაიჯანელ ჰიდროლოგთა ერთობლივი კვლევა

პროექტის (Contract-No: 20940-C1/GE-NEA-2023/4 EU4Environment in Eastern Partner Countries Water Resources and Environmental Data) ფარგლებში მდ. რიონის აუზის 27 წერტილში შეფასდა მდინარის ჰიდრომორფოლოგია, გაიზომა წყლის ხარჯები და მორფომეტრიული პარამეტრები.

წყლის ხარისხის მონიტორინგი

სააგენტოს მიერ ზედაპირული წყლის სინჯები აღებული იქნა საქართველოს მდინარეების, ტბებისა და წყალსაცავების 231 წერტილში. 2023 წლის განმავლობაში აღებული იქნა 1764 სინჯი.

ივნისიდან სექტემბრის ჩათვლით შავი ზღვის მონიტორინგი ხორციელდებოდა ყოველ მე-10 დღეს, ოქტომბრიდან მიმდინარეობს თვეში ერთხელ (59 ქიმიურ პარამეტრზე). შავი ზღვის მონიტორინგი მოიცავს სარფიდან ანაკლიის ჩათვლით სანაპირო ზოლში 12 სადგურს.

სურათი 12-14 - შავი ზღვის მონიტორინგი

2023 წელს შესყიდული იქნა ორი თანამედროვე პლაზმურ-ემისიური სპექტროფოტომეტრი ICP-MS-MS, რომელიც საშუალებას იძლევა წყლის, ჰაერისა და ნიადაგის სინჯებში მაღალი სიზუსტით განისაზღვროს მძიმე ლითონების შემცველობა. ასევე შესყიდული იქნა წყალში პარამეტრების გამზომი ხელსაწყოები.

ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის ანალიზის ლაბორატორიამ მიიღო განმეორებითი აკრედიტაცია განახლებული სსტ ისო/იეკ 17025:2017/2018 სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად. გაფართოვდა აკრედიტაციის სფერო და ლაბორატორიაში განსაზღვრა ხორციელდება საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად.

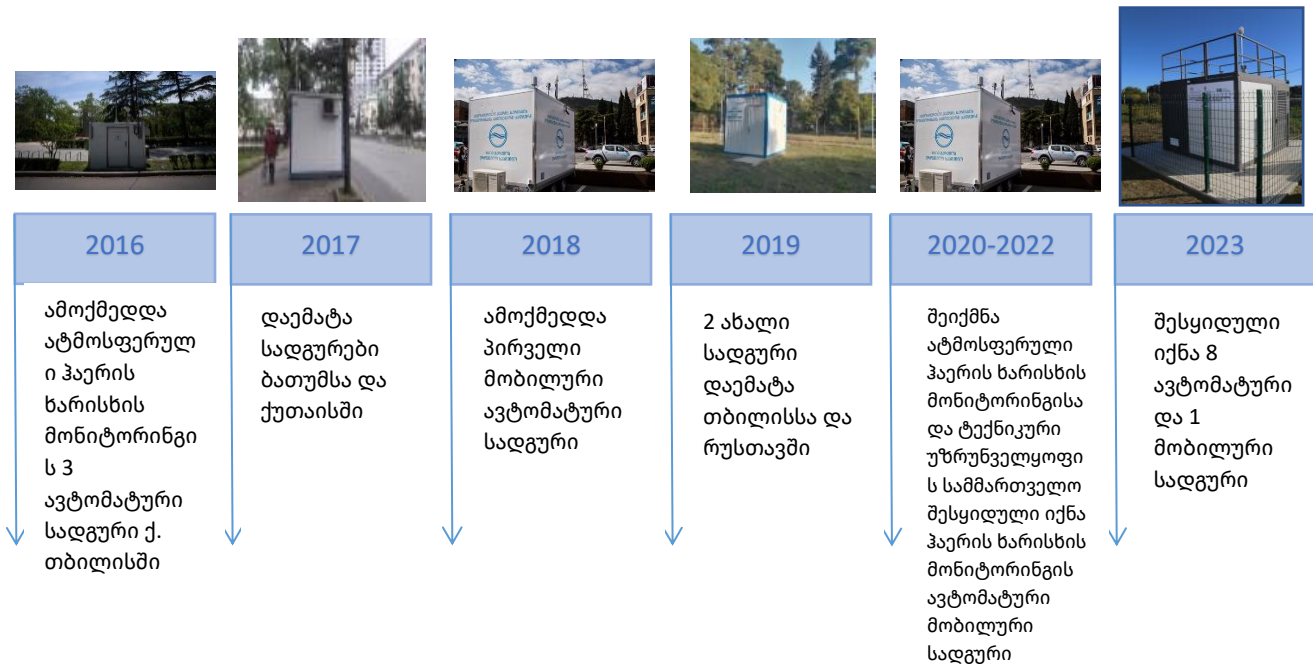
2023 წელს მიწისქვეშა წყლების 137 სინჯში ჩატარდა 3408 ანალიზი

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის „გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილებასთან ბრძოლის მხარდაჭერა საქართველოში“ ფარგლებში მიმდინარეობდა სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობაში გამოყენებული ნიტრატების მიმართ მოწყვლადი ზონების განსაზღვრა და რისკის ქვეშ მყოფი ზედაპირული წყლის ობიექტების რუკის მომზადება.

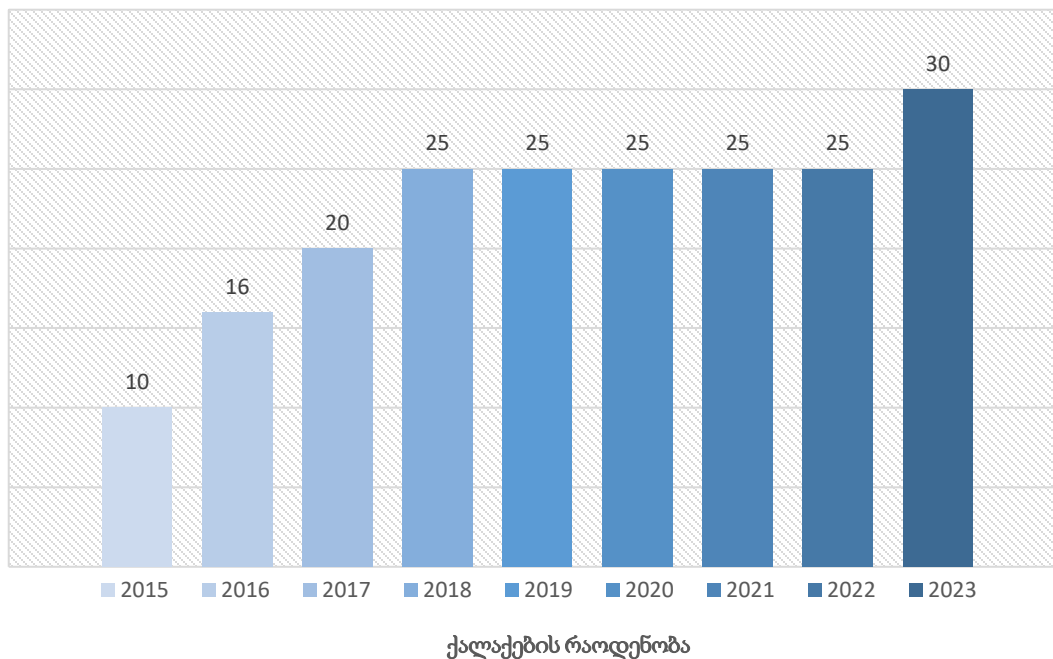
ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგი

2023 წელს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის 8 სტაციონალური (თბილისი, თელავი, რუსთავი, ქუთაისი, ახალციხე, ზუგდიდი, ბათუმი და მესტია) სადგური და 1 მობილური სადგური იქნა შესყიდული. ყველა სადგური განთავსდა შერჩეულ ლოკაციებზე, ამ ეტაპზე მიმდინარეობს ატმოსფერული ჰაერის პორტალთან მონაცემების დაკავშირების სამუშაოები. ასევე შესყიდული იქნა 4 ერთეული გრავიმეტრული ხელსაწყო ატმოსფერული ჰაერის სინჯების უწყვეტად აღების და მათში მძიმე მეტალების და ბენზაპირენის შემცველობის განსაზღვრის მიზნით. მძიმე მეტალების და ბენზაპირენის კვლევის შედეგად ყველა პარამეტრი დასაშვები ნორმების ფარგლებში იყო.

ფიგურა 4- მონიტორინგის ქსელის გაფართოების სტატისტიკა წლების მიხედვით

ინდიკატორული გაზომვები

ფიგურა 5 - ქაღაქების რაოდენობა წლების მიხედვით

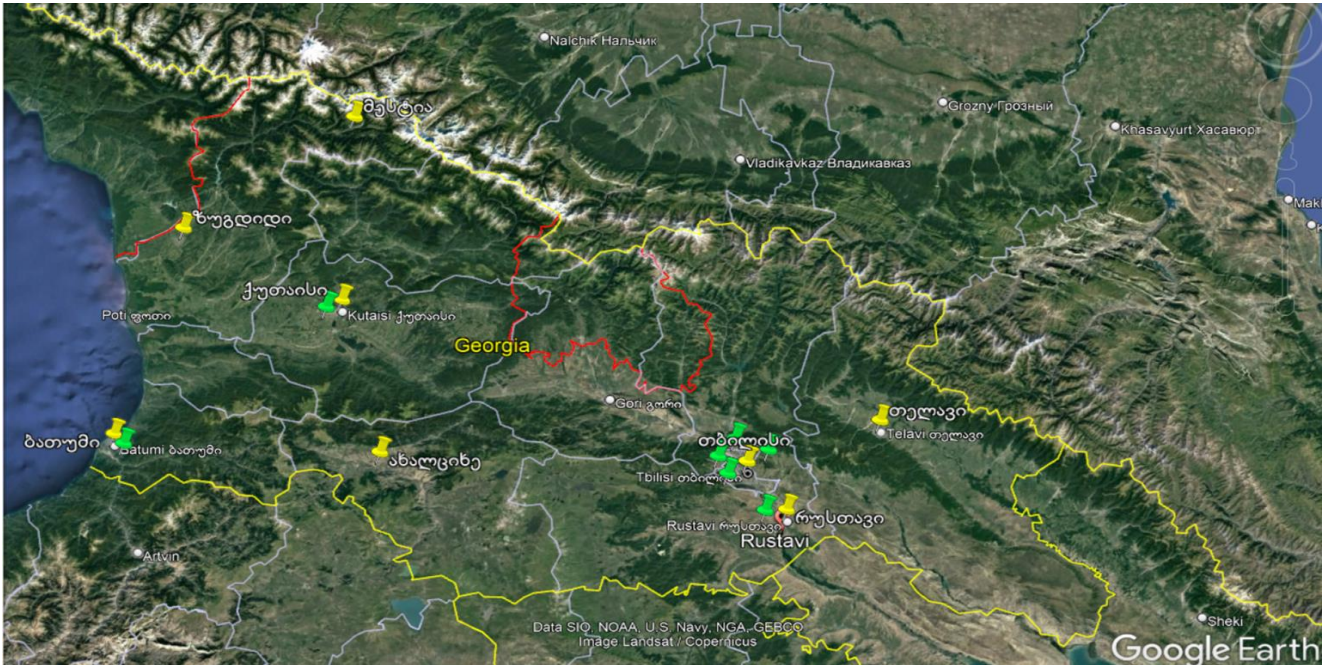
საქართველოს 30 ქაღაქში მარტში, ივნისში, სექტემბერსა და ნოემბერში, ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის დადგენის მიზნით, ჩატარდა ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების ინდიკატორული გაზომვები.

სურათი 15-16 - ინდიკატორული გაზომვები

ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელი

ფიგურა 6 - მონიტორინგის ქსელი

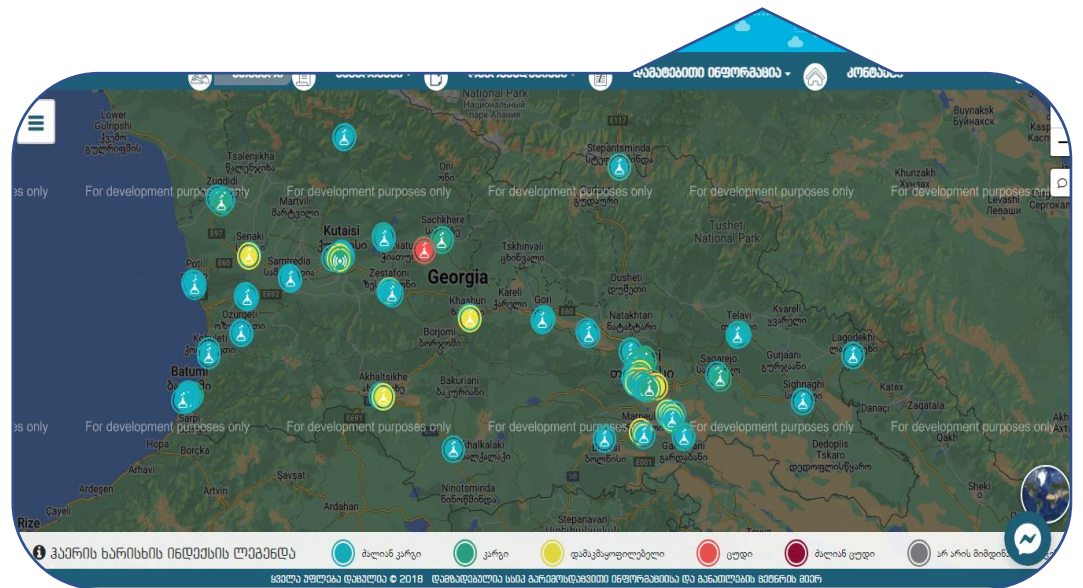

არსებული სადგურები

ახალი სადგურები

მონაცემები ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ ხელმისაწვდომია ნებისმიერი დაინტერესებული პირისთვის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალზე air.gov.ge.

ნიადაგის ხარისხის მონიტორინგი

ნიადაგის სინჯები აღებული იქნა 60 დასახლებულ პუნქტში და ლაბორატორიაში განისაზღვრა მძიმე მეტალების შემცველობა

სურათი 17 – 18 ნიადაგის ხარისხის მონიტორინგი

ტყვის მონიტორინგი

2023 წელს კახეთის, იმერეთის, შიდა ქართლის, გურიის და აჭარის რეგიონში აღებული იქნა ატმოსფერული ჰაერის, ნიადაგის და წყლის სინჯები მასში ტყვის განსაზღვრის მიზნით. დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მიერ მოწოდებული სის შესაბამისად ყველა კვლევა დასრულებულია.

განხორციელდა 200- ზე მეტ ბენეფიციართან ვიზიტი

სურათი 19-21 - ტყვის მონიტორინგი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მომართვის საფუძველზე განხორციელდა ატმოსფერულ ჰაერში სხვადასხვა დამაბინძურებელი ნივთიერების გაზომვები, ელექტრო-მაგნიტური ველის დამაბულობის გაზომვები და ჩატარდა ქიმიური და მიკრობიოლოგიური ანალიზები.

აზბესტის მონიტორინგი

2023 წლის განმავლობაში ქ. თბილისში სხვადასხვა ლოკაციაზე აღებული იქნა ატმოსფერული ჰაერის 44 სინჯი, მასში აზბესტის შემცველობის განსაზღვრის მიზნით. კვლევის შედეგად სინჯებში აზბესტის ბოჭკოები არ აღმოჩნდა.

სურათი 22- 24 - აზბესტის მონიტორინგი

ჰიდრომეტეოროლოგიურ პარამეტრებზე დაკვირვება და ინფორმაციის გავრცელება

დღეღამურ რეჟიმში წარმოებდა დაკვირვებები 206 ჰიდრომეტეოროლოგიურ სადგურსა და საგუმბაგოზე, 2 მეტეოროლოგიურ რადარზე. ასევე, დღეღამურ რეჟიმში წარმოებდა ღრუბელთა ველების სატელიტური მეტეოროლოგიური გამოსახულებების მიღება.

რადიოზონდების ატმოსფეროს მაღალ ფენებში გასაშვებად საქართველოს აერონავიგაციიდან ნებართვის მიღების მიზნით დაქირავებულ ექსპერტთან ერთად მომზადდა დოკუმენტი „საქართველოს ტერიტორიაზე ატმოსფეროს ვერტიკალური რადიოზონდირების უსაფრთხოების შეფასება“.

გაზაფხულის წყალდიდობის პროგნოზის მოსამზადებლად მდინარეთა აუზების ზემო წელში, 16 მარშრუტზე ჩატარდა თოვლის მარშრუტული აგეგმვა. დადგინდა თოვლის საფარის სიმაღლე, სიმკვრივე, წყლიანობა და თოვლის საფარის სიმაღლეებრივი გავრცელება.

სურათი 25-27 - თოვლის საფარის შესწავლა

რუმინელ სპეციალისტებთან ერთად ჩატარდა კვლევა მყინვარ ჭალაათზე. კვლევის ფარგლებში გაიბურდა მყინვარ ჭალაათის ზედაპირი, აღებულ იქნა მასალები (კერნი), რომლებიც გადაიგზავნა ლაბორატორიაში დეტალური ანალიზისთვის.

სურათი -28-29 - ექსპედიცია მყინვარ ჭალაათზე

წლის განმავლობაში ხორციელდებოდა ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების მონაცემების, ამინდის პროგნოზის მსოფლიოს მოწინავე ცენტრებიდან სინოპტიკური პროდუქციის მიღება და მომხმარებლებისთვის ოპერატიულად მიწოდება; ასევე, 23 მეტეოროლოგიური სადგურის დაკვირვების მონაცემების მსოფლიო მეტეოროლოგიური ორგანიზაციის (WMO) მონაცემთა გაცვლის გლობალურ

ქსელში გადაცემა. ყოველდღიურად მზადდებოდა და ვრცელდებოდა ამინდის და ჰიდროლოგიური მოკლე და საშუალო ვადიანი პროგნოზები; რეგულარულად მზადდებოდა და ვრცელდებოდა ამინდის გრძელვადიანი - 1 თვის და ზაფხულის და ზამთრის სეზონების პროგნოზები.

სააგენტოს მიერ მომზადდა და გავრცელდა საქართველოს მდინარეებზე გაზაფხულის წყალდიდობის პროგნოზი. ყოველდღიურად მუშავდებოდა ჰიდრომეტეოროლოგიური დაკვირვების ავტომატური სადგურების მიმდინარე მონაცემები, კონტროლდებოდა ხარისხი და თავსდებოდა მონაცემთა ბაზებში.

2023 წელს მეტეოროლოგიის სფეროში აიციფრა ისტორიული მონაცემების 155 სადგურ-წელი და მიმდინარე მონაცემების 50 სადგურ-წელი. ჰიდროლოგიის სფეროში აიციფრა 180 ჰიდროლოგიური სადგურის ისტორიული მონაცემები წყლის ტემპერატურის და წყალდიდობის მოვლენების შესახებ.

აიგო ჰიდროლოგიური ქსელიდან შემოსული გაზომილ წყლის ხარჯებსა და დონეებს შორის დამოკიდებულების მრუდები და გამოითვალა ყოველდღიური ხარჯები.

აგრომეტეოროლოგია

პროექტის “მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ ერთ-ერთი კომპონენტის ფარგლებში 2023 წელს განხორციელდა შემდეგი აქტივობები:

- ❖ სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ფენოლოგიის მონაცემების შეგროვება და გაციფრულება. გაციფრულებული სოფლის მეურნეობის მონაცემები მიეწოდა სეულის ეროვნული უნივერსიტეტს (SNU) შემდგომი ხარისხის კონტროლისთვის (QC).
- ❖ კლიმატური მონაცემების ინვენტარიზაცია SNU-ს მიერ სააგენტოს მიერ მოწოდებული ისტორიული მონაცემების საფუძველზე (ყველა ძირითადი კლიმატური პარამეტრი ყველა მეტეოროლოგიური სადგურის/საგუშაგოსთვის, რაც ხელმისაწვდომია სააგენტოს კლიმატურ მონაცემთა ბაზაში და გავლილი აქვს ხარისხის კონტროლი - QC).
- ❖ ისტორიული მონაცემების რიგებში ხარვეზის შევსება (SNU-ს მიერ) ცნობილი სტატისტიკური მიდგომების საფუძველზე. ამ მიზნით გამოყენებული იქნა მიწისპირა დაკვირვებები, ასევე, რეანალიზის მონაცემები (ERA5).

ამჟამად დაკვირვების რეალურთან მიახლოებული დროის და ამინდის პროგნოზის მონაცემები, რომლებიც ხელმისაწვდომია ftp-ის საშუალებით, უკვე გახსნილია SNU-სთვის. დამყარდა საჭირო კავშირები GECSA-სთან დაკვირვების რეალურთან მიახლოებული დროის და პროგნოზირების მონაცემების დასაკავშირებლად.

- ❖ MEPA IT დეპარტამენტის მეშვეობით უზრუნველყოფილია SNU-ს წვდომა მონაცემთა შეგროვების სისტემასთან (DCAS) ორი განსხვავებული მომხმარებლის უფლებით SNU-ში განლაგებული სერვერებისთვის, ამინდის დაკვირვებისა და პროგნოზის მონაცემები GECSA მონაცემთა ბაზასთან დაკავშირების მიზნით.
- ❖ სააგენტოს ქსელის სადამკვირვებლო სადგურების DCAS სისტემაში ინტეგრაციის შედეგად წარმოქმნილი სირთულეების გამო, როგორც დროებითი გადაწყვეტა, სააგენტოს გუნდმა

შემუშავა პროცედურა, ამინდის რეალურთან მიახლოებულ დროში დაკვირვების მონაცემების GECSA სისტემისთვის ავტომატურად მიწოდების მიზნით, ftp კავშირის საშუალებით. საერთო ჯამში, დღეისთვის 88 ვაისალას (მთელი ქვეყნის ტერიტორიიდან) და 6 კემპბელის (საპილოტე რეგიონებიდან) AWS სადგურების მონაცემები ყოველდღიურად მიეწოდება GECSA სისტემას.

- ❖ პროგნოსტიკული მონაცემები დაყოფილია ორ ნაკადად: პროგნოზი 90 საათამდე წინსწრებით, რომელიც წარმოადგენს ამინდის ადგილობრივი მოდელის (WRF) თვლის შედეგს და პროგნოზი 90 სთ-დან 240 საათამდე (10 დღე), რომელიც წარმოადგენს ECMWF (ამინდის საშუალოვადიანი პროგნოზების ევროპის ცენტრი) HRES (მაღალი გარჩევადობის მოდელი) თვლის შედეგს. მონაცემები მიეწოდება SNU-ის SFTP-ს რეგულარულად ავტომატურ რეჟიმში სააგენტოს მიერ შემუშავებული პროცედურის მიხედვით.

სააგენტოს ექსპერტების მიერ ჩატარდა ტრენინგები თემაზე (1) გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ წარმოებული ამინდისა და კლიმატის ინფორმაცია; (2) კლიმატური ინდექსების გამოთვლის სხვადასხვა ინსტრუმენტები; (3) R-instat პროგრამული გარემოს მიმოხილვა და (4) R-instat-ის გამოყენება ადდგენილი დაკვირვების რიგებისთვის.

ამ ეტაპზე შემუშავებულია გვალვის საფრთხის რუკა, გამართულია მონიტორინგის სისტემა, მიმდინარეობს გვალვის პროგნოზირების სისტემის მეთოდოლოგიის შემუშავება.

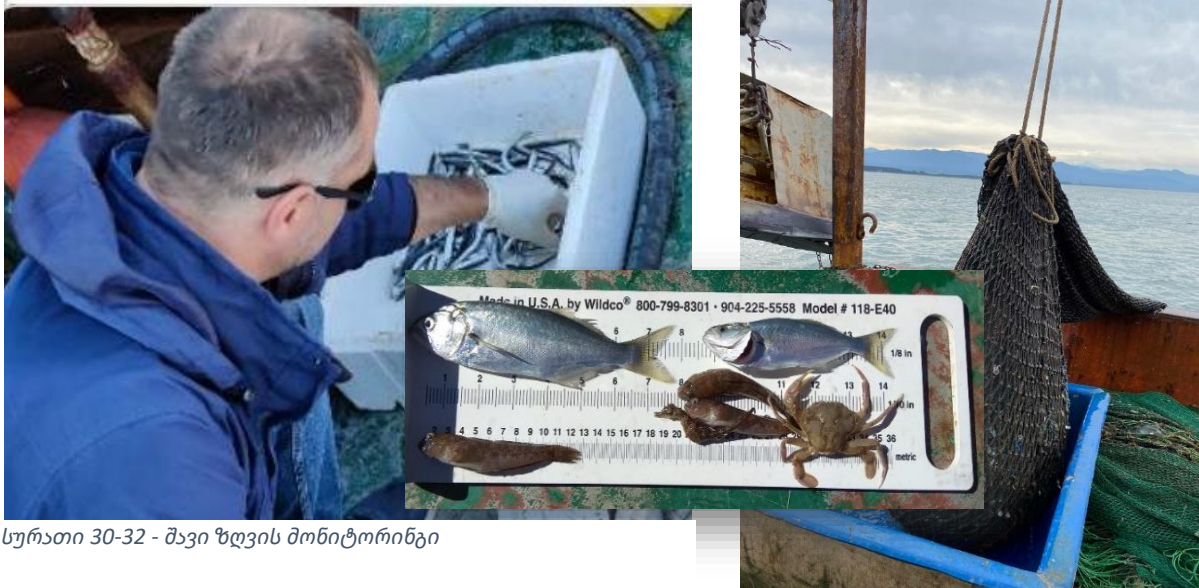
მეთევზეობა, აკვაკულტურა და წყლის ბიომრავალფეროვნება

საქართველოს საზღვაო სივრცეში და შიგა წყალსატევებში ბიოლოგიური რესურსების შეფასება და სარეწაო პროგნოზირება.

სააგენტო ყოველწლიურად აწარმოებს კვლევებს შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროსა და კონტინენტური შელფის ძირითადი სარეწაო თევზების პოპულაციათა სტრუქტურული ანალიზის, მათი მარაგებისა და ექსპლუატაციის დასაშვები დონის შეფასების მიზნით. აღნიშნულთან დაკავშირებით ხორციელდება საზღვაო ექსპედიციების ორგანიზება, სამეცნიერო-კვლევითი მიზნით თევზჭერა პელაგიური და ფსკერული ტრალის გამოყენებით. სარეწაო ბიოლოგიური რესურსების შესახებ მონაცემთა შეგროვება ასევე ხდება თევზის მნიშვნელოვანი სარეწაო კონცენტრაციების ჰიდროაკუსტიკური გადაღების საშუალებით.

2023 წელს შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს ბიოლოგიური რესურსების შეფასების მიზნით განხორციელდა 12 საზღვაო ექსპედიცია. ზამთრის სარეწაო სეზონზე ბათუმი-ანაკლიის აკვატორიაში მოეწყო ძირითადი სარეწაო რესურსის, შავი ზღვის ქაფშიას გუნდების ჰიდროაკუსტიკური გადაღება, პორტატული სამეცნიერო ექსოსუნდერის BioSonics-ის გამოყენებით. აგრეთვე, განხორციელდა ზრდა-ასაკობრივი მონაცემების სტატისტიკური დამუშავება, მათემატიკური მოდელის მომზადება. ჰიდროაკუსტიკური გადაღების შედეგად მიღებული მონაცემები დამუშავდა ლიცენზირებული პროგრამა EchoView-ს საშუალებით.

2022-2023 წ.წ. განხორციელებული კვლევების საფუძველზე მომზადდა ანგარიში საქართველოს საზღვაო სივრცეში ძირითადი სარეწაო თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების მარაგების მიმდინარე მდგომარეობისა და აღნიშნული რესურსების ექსპლუატაციის დასაშვები დონის (კვოტების) პროგნოზირების შესახებ: „შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს 2023-2024 წწ სარეწაო სეზონის სამრეწველო თევზჭერის კვოტები“. აღნიშნული სარეწაო სეზონისთვის ჭერილის დასაშვები ოდენობა განისაზღვრა ხუთ სარეწაო ობიექტზე (ქაფშია, სტავრიდა, ხონთქარა, პელამიდა და რაპანა), მათ შორის ძირითადი სარეწაო რესურსის - შავი ზღვის ქაფშიას მოსაპოვებელმა კვოტამ შეადგინა 70000 ტონა.

სურათი 30-32 - შავი ზღვის მონიტორინგი

GFCM - ის მიერ შერჩეულ პრიორიტეტულ სახეობებზე (ქაფშია, სტავრიდა, ხონთქარა, რაპანა) მომზადდა მონაცემები GFCM-ის შაბლონების მიხედვით.

მეთევზეობის, აკვაკულტურისა და წყლის ბიომრავალფეროვნების დეპარტამენტის სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებთან ერთად, მონაწილეობა მიიღეს შპს "შაორის ტბა"-ზე (ს/კ 222939033) 2005 წლის 26 დეკემბერს, თევზის მეურნეობის მოწყობის მიზნით გაცემული ცხოველთა სამყაროთი სარგებლობის №0026 გენერალური ლიცენზიით გათვალისწინებული პირობებისა და გარემოს დაცვის სფეროში მოქმედი კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების შესრულების მდგომარეობის გეგმიურ შემოწმებაში.

ფიგურა 7- შაორის წყალსაცავზე ჰიდრობიოლოგიური და იქთიოლოგიური სადგურების განლაგების სქემა.

ინსპექტირების ფარგლებში, სპეციალისტებმა განახორციელეს ჰიდრობიოლოგიური და იქთიოლოგიური კვლევები, შაორის წყალსაცავის ბიომრავალფეროვნების, ბიოლოგიური რესურსების შეფასების, იქთიოფაუნის სახეობრივი მრავალფეროვნებისა და იქთიომასის რაოდენობრივი მაჩვენებლების დადგენის მიზნით. კვლევები განხორციელდა 2023 წლის აპრილი-მაისის პერიოდში. მომზადდა

ანგარიში - „შაორის წყალსაცავის იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური კვლევის შედეგები“.

შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს ბიოლოგიური მონიტორინგი და გარემოს მდგომარეობის შეფასება.

2023 წლის მაისსა და სექტემბერში განხორციელდა შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს კლდოვანი ჰაბიტატების შესწავლა (ციხისძირის, სარფის, მწვანე კონცხის სადგურებზე). აღებული და დამუშავებული იქნა მაკროფიტების 18 ნიმუში.

შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროსა და კონტინენტური შელფის კომპლექსური ეკოლოგიური მონიტორინგის მიზნით, 2023 წლის სექტემბერში, განხორციელდა სამდღიანი საზღვაო ექსპედიცია (გონიო-ანაკლიის აკვატორიაში), 12 საზღვაო სადგურზე, სხვადასხვა სიღრმეებზე, ჰიდრობიოლოგიური კვლევებისთვის აღებული იქნა ზღვის წყლისა და ფსკერული გრუნტის ნიმუშები (80-მდე ნიმუში). მიმდინარეობს მათი ლაბორატორიული დამუშავება, მზადდება მონაცემთა ბაზა ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის, მაკროზოობენტოსის, მაკროფიტების ხარისხობრივ და რაოდენობრივ მაჩვენებლებზე.

2023 წელს ასევე განხორციელდა შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროზე გამორიყული ზღვის ძუძუმწოვრების მონიტორინგი და მომზადდა სტატისტიკური მონაცემები.

სურათი 33-35 შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს ბიოლოგიური მონიტორინგი.

2022 წელს განხორციელებული ბიოლოგიური მონიტორინგის საფუძველზე მომზადდა ანგარიში „შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს ბიომრავალფეროვნება“, რომელშიც წარმოდგენილია ინფორმაცია ჩვენს სანაპირო წყლებში გავრცელებული მიკრო და მაკროწყალმცენარეების, ზოოპლანქტონისა და მაკროზოობენტოსის შესახებ. იდენტიფიცირებულია ფიტოპლანქტონის 80-ზე მეტი სახეობა, რომლებიც 9 ტაქსონომიურ ჯგუფს მიეკუთვნება, 20-მდე ზოოპლანქტონის, 88 მაკროზოობენტოსის, 18 მაკროფიტის სახეობა. ანგარიშში ასევე აღწერილია ინფორმაცია ჩვენს სანაპირო წყლებში გამოვლენილი უცხო/ინვაზიური სახეობების შესახებ.

შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროზე სულ 13 უცხო/ინვაზიური სახეობა დაფიქსირდა, მათ შორის მიკროწყალმცენარეების (ფიტოპლანქტონი) 5, ზოოპლანქტონის 4 და ფსკერული უხერხემლოების (მაკროზოობენტოსი) – 4 სახეობა.

სააგენტოსა და ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ „ევროკავშირი გარემოსათვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები (EU4WD)“ პროექტს შორის 2022 წლის 20 აპრილს გაფორმებული 20940-C1/GE-NEA-2023/5 ფასიანი მომსახურების ხელშეკრულების ფარგლებში, 2023 წლის მაისის თვეში განხორციელდა საქართველოს საზღვაო სივრცეში სანაპირო და გარდამავალი წყლების

სურათი 36-38 EU4WD პროექტის ფარგლებში განხორციელებული კვლევები.

ჰიდრობიოლოგიური და ეკოლოგიური მონიტორინგი, აღებული იქნა ზღვის წყლისა და ფსკერული გრუნტის ნიმუშები, განხორციელდა მათი ლაბორატორიული დამუშავება, მომზადდა მონაცემთა ბაზა და ანგარიში.

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციასა (FAO) და სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოს შორის 2023 წლის 29 სექტემბერს გაფორმდა საგრანტო ხელშეკრულება/შეთანხმების წერილი პროექტის “სტანდარტიზებული სამეცნიერო კვლევა ბიმ ტრალით რაპანაზე საქართველოს სანაპირო წყლებში” განხორციელების თაობაზე. კვლევის პირველი ეტაპი განხორციელდა 2023 წლის ნოემბერ-დეკემბერში, ხოლო მე-2 ეტაპის განხორციელება იგეგმება 2024 წლის გაზაფხულზე (მაისი-ივნისის პერიოდი). პროექტის მთავარი მიზანია შავ ზღვაზე რაპანის რესურსების მონიტორინგის სათანადო სისტემის ჩამოყალიბება და აღნიშნული რესურსის მდგრადი გამოყენების პრინციპების დანერგვა.

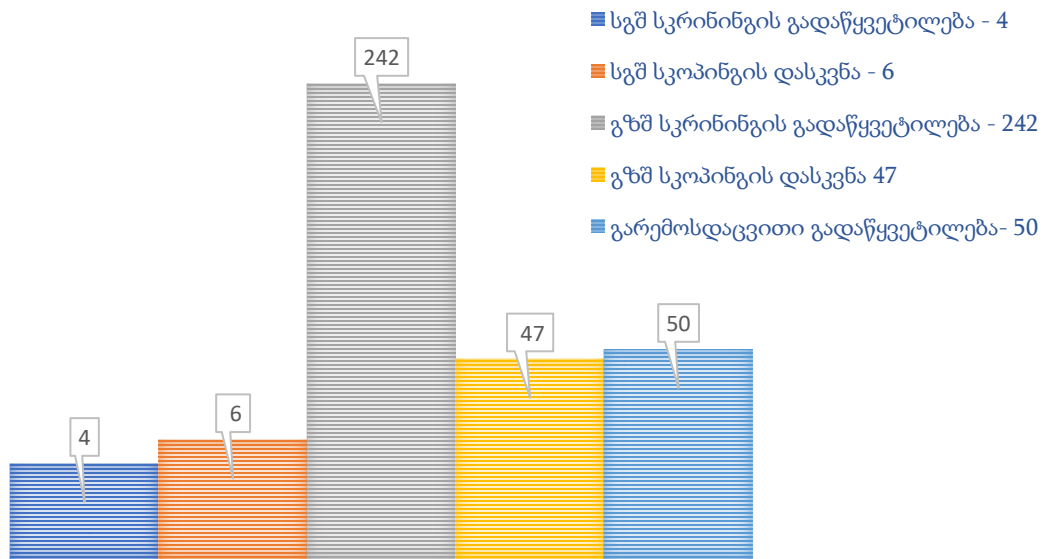
სურათი 39-40 - “სტანდარტიზებული სამეცნიერო კვლევა ბიმ ტრალით რაპანაზე საქართველოს სანაპირო წყლებში”.

გარემოსდაცვითი შეფასება

გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი უზრუნველყოფს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებული სტრატეგიული დოკუმენტებისთვის და სახელმწიფო ან კერძო საქმიანობებისთვის, რომელთა განხორციელებამ შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე, ადამიანის სიცოცხლეზე ან/და ჯანმრთელობაზე, სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასებისა და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურების განხორციელებას, ასევე, „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ ევროკავშირის დირექტივასთან ჰარმონიზებასა და ინტეგრირებული სანებართვო სისტემის დანერგვას, ჰაერდაცვითი და წყალდაცვითი დოკუმენტაციის შეთანხმებას.

სგშ/გზშ

2023 წელს სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ მომზადებული გადაწყვეტილებები

ფიგურა 8 სააგენტოს მიერ მომზადებული გადაწყვეტილებების სტატისტიკა

2023 წელს გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტში შემოვიდა 5891 წერილი, გაიგზავნა 5139 გარე წერილი. 2023 წელს ევროკავშირის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროგრამის „ევროკავშირი გარემოსთვის“ ფარგლებში, განახლდა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისა (https://nea.gov.ge/Ge/News/1169) და სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების შესახებ სახელმძღვანელოები (https://nea.gov.ge/Ge/News/1160). ამავე პროექტის

ფიგურა 9

ფარგლებში, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ინსტრუმენტის ეფექტიანი განხორციელების მიზნით, შემუშავდა **ჰიდროენერგეტიკული პროექტების გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სახელმძღვანელო** (<https://nea.gov.ge/Ge/News/1161>). ასევე შემუშავებულ იქნა სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასების საქართველოს სივრცის დაგეგმარების სექტორისთვის სახელმძღვანელოს პროექტი.

გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტის ინიციატივით ევროკომისიის ტექნიკური მხარდაჭერისა და ინფორმაციის გაცვლის ინსტრუმენტის (TAIEX) ფარგლებში მოწვეულ იქნა ექსპერტთა მისია, ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში საკონსულტაციო კომპანიების მიერ მომზადებული გზმ/სგმ დოკუმენტაციის ხარისხის კონტროლის საუკეთესო პრაქტიკისა და გარემოსდაცვითი საკონსულტაციო კომპანიების აკრედიტაციის/ლიცენზირების სისტემების შესახებ ინფორმაციის გაზიარების მიზნით. გზმ/სგმ დოკუმენტაციის ხარისხის გაუმჯობესებისთვის მისიის ფარგლებში შემუშავდა რეკომენდაციები და პრაქტიკული წინადადებები.

გზმ/სგმ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობა

2023 წლის 1 ივლისამდე გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი უზრუნველყოფდა გზმ/სგმ ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობის შესაძლებლობას, მათ დროულ, ეფექტიან და ადეკვატურ საშუალებებით ინფორმირებას და დოკუმენტაციის ხელმისაწვდომობას. სააგენტოში წარმოდგენილი გზმ/სგმ დოკუმენტაცია კანონმდებლობით დადგენილ ვადებში თავსდება სააგენტოს ოფიციალურ ვებგვერდზე. ასევე ეგზავნებოდა მუნიციპალიტეტ(ებ)ს აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფაზე გამოქვეყნების მიზნით, ასევე გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტს - ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე საჯარო განხილვის თაობაზე ინფორმაციის განთავსების მიზნით და სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრს - ვებ-გვერდზე განთავსებისა და ელ. ფოსტის მეშვეობით გარემოსდაცვით საკითხებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და 6000-ზე მეტ გამომწერთან გაგზავნის მიზნით.

2023 წლის 1 ივლისამდე სააგენტოს ვებგვერდზე განთავსდა 580 განცხადება შესაბამის დოკუმენტაციასთან ერთად, გზმ/სგმ პროცედურებსა და საჯარო განხილვასთან დაკავშირებით. საქმიანობის განხორციელების ადგილზე, სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში, სააგენტოს ორგანიზებითა და მონაწილეობით, გაიმართა 48 საჯარო განხილვა (სკოპინგის ეტაპზე 20 განხილვა, ხოლო გზმ-ის ეტაპზე 28), რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 865 პირმა, მათ შორის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვებში 388, ხოლო გზმ-ს ანგარიშის საჯარო განხილვებში 477 ადამიანმა.

„გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ გათვალისწინებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების ეფექტიანი ინფორმირებისა და მონაწილეობის მიზნით, სააგენტოს მიერ, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ჩართულობით, შეიქმნა გარემოსდაცვითი საინფორმაციო პორტალი. გარემოზე ზემოქმედების შეფასების სფეროში გაცემული აქტების მარტივად ხელმისაწვდომობის მიზნით, სააგენტოს მიერ 2023 წელს, გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე

აიტვირთა სგმ-ის პროცედურების სრული ადმინისტრაციული წარმოების მასალები, გზმ-ის და სკოპინგის პროცედურების (2020-2022) სრული ადმინისტრაციული წარმოების მასალები, სკრინინგის პროცედურის (2018-2022) სრული ადმინისტრაციული წარმოების მასალები.

სამრეწველო ემისიები

2023 წლის 29 ივნისს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომელიც სრულ შესაბამისობაშია ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებულ „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ 2010 წლის 24 ნოემბრის ევროპარლამენტისა და საბჭოს 2010/75/EU დირექტივასთან.

„საქართველოში გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების წინააღმდეგ ბრძოლის მხარდაჭერა“ ევროკავშირის დაფინანსებით მიმდინარე ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში, „სამრეწველო ემისიების შესახებ“ ევროკავშირის დირექტივასთან ჰარმონიზებისა და იმპლემენტაციის მიზნით ქართულ ენაზე ითარგმნა საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის (BAT) შესახებ დასკვნები:

- ❖ წვის დიდი დანადგარებისთვის
- ❖ ცემენტის, კირისა და მაგნიუმის ოქსიდის წარმოებისთვის
- ❖ ნარჩენების ინსინერაციისთვის
- ❖ თუჯისა და ფოლადის წარმოებისთვის
- ❖ ინტენსიური მეფრინველეობისა და მეღორეობისთვის

სააგენტოს მიერ 2023 წელს შეთანხმდა:

- ❖ 826 ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების და მათ მიერ გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში;
- ❖ 57 ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ❖ 4224 მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების სახელმწიფო აღრიცხვის ფორმა;
- ❖ 254 ზედაპირული წყლის ობიექტიდან წყლის ამოღების ტექნიკური პირობების პროექტი;
- ❖ 28 ზედაპირული წყლის ობიექტებში დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების პროექტი;
- ❖ 458 წყლის გამოყენების სახელმწიფო სტატისტიკური აღრიცხვის ფორმა.

გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებები

2023 წელს სააგენტოში მიმდინარეობდა გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის 15 საქმის ადმინისტრაციული წარმოება, რომელიც მოიცავს:

- ❖ მიწისთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის 4 შემთხვევა
- ❖ წყლისთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის 10 შემთხვევა
- ❖ წყლისთვის და მიწისთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის 1 შემთხვევა

მიმდინარე ადმინისტრაციული წარმოებების ფარგლებში დადგინდა, რომ დაზიანებული მიწების ნაწილის (სახელმწიფო ტყის 21.5 ჰა) და დაბინძურებული ზედაპირული წყლების ობიექტების (მდ. მაშავერა და მდ. კაზრეთულა) აღდგენა შესაძლებელია პირვანდელ მდგომარეობაში და პირვანდელ მდგომარეობასთან მიახლოებულ მდგომარეობამდე, ხოლო, დაზიანებული მიწების ნაწილის (18.1 ჰა - სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწა, 56.7 ჰა - სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწა) აღდგენის ნაცვლად უნდა განხორციელდეს სანაცვლო/ადეკვატური ღონისძიებები. შესაბამისად, 2023 წელს გამოიცა შემდეგი გადაწყვეტილებები:

- ❖ დაზიანებული გარემოს (დეგრადირებული მიწა) პირვანდელ მდგომარეობასთან მიახლოებულ მდგომარეობამდე აღდგენის შესაძლებლობის შესახებ - **სამი ბრძანება**;
- ❖ დაზიანებული გარემოს (დეგრადირებული მიწა) მიმდებარე ან სხვა ტერიტორიაზე დაზიანებულის მსგავსი ბუნებრივი რესურსების ან/და მომსახურების შესაქმნელად, მნიშვნელოვანი ზიანის გამოსასწორებელი სანაცვლო/ადეკვატური ღონისძიებების განხორციელების შესახებ - **ორი ბრძანება**;
- ❖ დაზიანებული გარემოს (დეგრადირებული მიწის და დეგრადირებული სახელმწიფო ტყის მიწის) ნაწილის პირვანდელ (ზიანის მიყენებამდე არსებულ) მდგომარეობაში და პირვანდელ მდგომარეობასთან მიახლოებულ მდგომარეობამდე აღდგენის შეუძლებლობის შესახებ - **სამი ბრძანება**.
- ❖ დაზიანებული გარემოს (დაბინძურებული წყალს ზედაპირული ობიექტი) პირვანდელ მდგომარეობასთან მიახლოებულ მდგომარეობამდე აღდგენის და პირვანდელ (ზიანის მიყენებამდე არსებულ) მდგომარეობაში აღდგენის შესაძლებლობის შესახებ - **ერთი ბრძანება**.

2023 წელს შეიქმნა დაზიანებული, აღსადგენი და სანაცვლო ტერიტორიების შესახებ შიდა მოხმარების საინფორმაციო ბაზა

ბოლნისის, დმანისისა და თეთრიწყაროს მუნიციპალიტეტში არსებული აღსადგენი ტერიტორიების შერჩევის მიზნით, განხორციელდა აღნიშნულ მუნიციპალიტეტებში არსებული დაზიანებული მიწების შესახებ ინფორმაციის მოძიება სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებებიდან. ამასთანავე, მოწოდებული ინფორმაცია დამუშავდა და აისახა ზემოაღნიშნულ საინფორმაციო ბაზაში.

დაზიანებული ტერიტორიების (მიწების) საბაზისო მდგომარეობის დადგენის მიზნით, საველე პირობებში, დაზიანებული ტერიტორიების მიმდებარედ არსებული ნიადაგიდან აღებული იქნა სინჯები.

სურათი 41 ნიადაგიდან სინჯების აღება

დაბინძურებული ზედაპირული წყლის ობიექტებში არსებული (ფაქტობრივი) მდგომარეობის დადგენის მიზნით, საველე პირობებში, დაზიანებული წყლის ობიექტებიდან აღებული იქნა სინჯები.

2023 წელს წარმოდგენილი იქნა დაბინძურებული ზედაპირული წყლის ობიექტის ზიანის გამოსასწორებელი ღონისძიებების გეგმის ერთი პროექტი და დაზიანებული მიწების ნაწილის (სახელმწიფო ტყის 21.5 ჰა) პირვანდელ მდგომარეობასთან მიახლოებულ მდგომარეობაში აღდგენის ღონისძიებების შესახებ სამი გეგმის პროექტი და შესაბამისად,

სურათი 42 წყლიდან სინჯების აღება

მიმდინარეობს აღნიშნული გეგმების განხილვა და კანონით დადგენილი პროცედურების გატარება.

ჭიათურის მუნიციპალიტეტში გარემოსთვის მიყენებული მნიშვნელოვანი ზიანის (მდ. ყვირილას დაბინძურება) გამოსასწორებლად, დაზიანებული ტერიტორიის მიმდებარე, ან სხვა ტერიტორიაზე, ზიანის გამოსასწორებელი სანაცვლო/ადეკვატური ღონისძიებების განხორციელების შესახებ გამოიცა 6 ბრძანება.

2023 წელს განხორციელდა კვლევები, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის, გურიისა და სამცხე ჯავახეთის სახელმწიფო ტყის ტერიტორიებზე (483 ჰა) სოჭის გირჩის თესლმსხმოიარობის დადგენის მიზნით.

დამტკიცდა კვოტა 75 ტონა სოჭის გირჩის რესურსის მოპოვებაზე. ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისთვის მოსაკრებლის სახელმწიფო ბიუჯეტში გადასახდელმა თანხამ 45 000 ლარი შეადგინა.

2023 წელს გარემო პირობებიდან გამომდინარე თესლმსხმოიარობის ნაკლებობის გამო, დამტკიცებული კვოტების საერთო რაოდენობამ შეადგენს 69,3 ტონას, რაც მოქმედი ლიცენზიებით განსაზღვრული სარგებლობის წლიური კვოტის 31,3 %-ია.

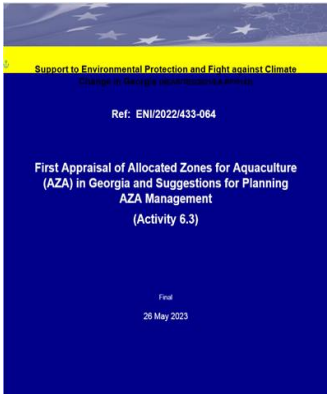
საქართველოს მთავრობის თანხმობით განხორციელდა სამი სამონადირეო მეურნეობის სპეციალური ლიცენზიის ვადის გაგრძელება, ხოლო ჯამურმა გათვალისწინებულმა საინვესტიციო თანხამ 3 400 000 ლარი შეადგინა.

„აკვაკულტურის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად, მიმდინარეობს აკვაკულტურის ნებართვების მიღების მიზნით წარმოდგენილი განაცხადების განხილვა და ნებართვების გაცემა რაშიც, სააგენტოს წარმომადგენლები აქტიურად უწევენ კონსულტაციებს დაინტერესებულ პირებს.

2023 წელს გაიცა 30 აკვაკულტურის ნებართვა

დამტკიცდა თევზჭერის კვოტები შავ ზღვაში და შიდა წყალსატევებში, თევზჭერის სპეციალური ლიცენზიის მფლობელებისთვის. ასევე, საქართველოს საზღვაო წყლებში დამტკიცდა აკვაკულტურისთვის გამოყოფილი ზონები (3 თევზის და 5 მოლუსკის). შემუშავდა მართვის გეგმები თითოეული ზონისთვის და მიმდინარეობს მათი განხილვა. აღნიშნული გეგმები დამტკიცდება 2024 წელს.

2023 წელს გარემოს ეროვნული სააგენტოს სპეციალისტების მონაწილეობით აკვაკულტურის კანონმდებლობის გაცნობისა და ფერმერთა ცნობიერების ამაღლების მიზნით, საქართველოს ყველა რეგიონში გაიმართა ადგილობრივ ფერმერებთან შეხვედრა. შეხვედრაში მონაწილეობა მიიღეს არასამთავრობო ორგანიზაციების, სურსათის ეროვნული სააგენტოს და აკვაკულტურის სექტორის ადგილობრივი მეურნეობების წარმომადგენლებმა. შეხვედრის ფარგლებში განხორციელდა

ფერმერთათვის და დაინტერესებულ პირთათვის აკვაკულტურის კანონმდებლობის გაცნობა, პრობლემებზე დისკუსია, დარგის პოპულარიზაცია და ცნობიერების ამაღლება.

შავი ზღვის სივრცეში აკვაკულტურის ზონების გამოყოფის მიზნით სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობდა FAO-ს რეგიონულ ორგანიზაცია GFCM -ისა და ევროკავშირის ექსპერტებთან. ამ მიზნით მომზადდა ევროკავშირის ექსპერტების კვლევა, რომელიც საფუძვლად დაედო საქართველოს მთავრობის მიერ აკვაკულტურისთვის გამოყოფილი ზონების დამტკიცებას.

სააგენტოს შესაძლებლობების გაძლიერება

ტრენინგები თანამშრომელთა შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით

სააგენტოსა და ნორვეგიის წყლისა და ენერჯეტიკის დირექტორატს შორის არსებული თანამშრომლობის ფარგლებში სწავლებები განხორციელდა ჰიდროლოგიური გაზომვების მიმართულებით. თეორიული სწავლების ეტაპზე დამუშავდა მოდელირების, წყალდიდობის რისკების პროგრამული საკითხები და საპროგნოზო მოდელების შემუშავება. შემდგომ, აჭარის რეგიონში, საველე პირობებში ჩატარდა სწავლება აკუსტიკური დოპლერის: ADCP, SONTEK M9 მეშვეობით წყლის ხარჯების გაზომვის მიმართულებით, ასევე დამუშავდა ტრიალას გამოყენების თანამედროვე მიდგომები. ამავე სწავლების ფარგლებში დაინერგა წყლის ხარჯის გაზომვა ე.წ. მარლის მეთოდით ხელსაწყო SOMMER-ის საშუალებით.

სურათი 44-45 - ნორვეგიის წყლისა და ენერჯეტიკის დირექტორატის მიერ ჩატარებული სწავლების პროცესი

საქართველოში ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემის დანერგვის ხელშეწყობისთვის და ამ მხრივ, თანამშრომელთა შესაძლებლობების გაძლიერების მიზნით, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) მიერ, შვედეთის მხარდაჭერით, მიმდინარე პროექტის „მმართველობის რეფორმის ფონდის“ (GRF) ფარგლებში ჩატარდა შემდეგი ტრენინგები:

ევროკავშირის ქვეყნების გამოცდილება გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემების შესახებ (18 – 21 აპრილი 2023 წ.).

სურათი 46-47 - სამუშაო შეხვედრა გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემების შესახებ

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის სისტემა“ (12 აპრილი, 2023 წ).

ბიომრავალფეროვნების ზიანის შეაფასება და გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობით განსაზღვრული საკომპენსაციო ღონისძიებები შერჩევა (დიღმის ქალების მაგალითზე) (24 – 26 აპრილი 2023 წ).

სურათი 48-49

გარემოზე მიყენებული ზიანის აღდგენის ღონისძიებების საერთაშორისო გამოცდილების გაცნობა- Facility for the Implementation of the EU-Georgia Association Agreement - II (29 ნოემბერი - 5 დეკემბერი 2023 წ.).

8-10 მარტი, 8-19 მაისი, 19-20 სექტემბერი, 2023 წ. - სააგენტოს თანამშრომლები დაესწრნენ გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის ხმელთაშუა ზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (FAO/GFCM) მხარდაჭერით ორგანიზებულ სამ სამუშაო შეხვედრას/ტრენინგს ვირტუალურ ფორმატში (მოწყვლადი საზღვაო ეკოსისტემებისა და თევზების მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების სამუშაო

ჯგუფი; Aqua გუნდი მდგრადი განვითარებისთვის; სამუშაო სემინარი თემაზე „ინოვაციური ტექნოლოგიები თევზის დაავადების პრევენციისა და კონტროლისთვის“).

2023 წლის 11-18 ივნისს სააგენტოს თანამშრომელმა მიიღო მონაწილეობა საბერძნეთში, ქ. ათენში გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ხმელთაშუა ზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (GFCM) მხარდაჭერით გამართულ ტრენინგში “მდგრადი აკვაკულტურის გამოცდილების გაზიარება - ახალგაზრდა ქალებისთვის ხმელთაშუა და შავი ზღვის ქვეყნებიდან”.

2023 წლის 11 - 13 ივლისს სააგენტოს თანამშრომელმა მიიღო მონაწილეობა ქ. რომში (იტალია) FAO-ს ცენტრალურ ოფისში გამართულ GFCM-ის მხარდაჭერით მიმდინარე აკვაკულტურის სამეცნიერო საკონსულტაციო კომიტეტის (CAQ) სესიათაშორის შეხვედრაში, ასევე დაესწრო ხმელთაშუა ზღვაში აკვაკულტურის ხელშეწყობის საინფორმაციო სისტემის (SIPAM) სპეციალურ სხდომასა და ტრენინგს SIPAM ონლაინ პლატფორმისთვის.

ფასიანი მომსახურებები

განხორციელდა წყლის ხარჯების და მორფომეტრიული მახასიათებლების დადგენა (16 ხელშეკრულება).

სააგენტოსა და სსიპ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტთან გაფორმებული 2023 წელს N 404 /06 ფასიანი მომსახურების ხელშეკრულების ფარგლებში განხორციელდა შავი ზღვის საქართველოს სანაპიროს სარფი-ჩაქვის აკვატორიის 4 სადგურზე გაზაფხულის და შემოდგომის ჰიდრობიოლოგიური კვლევა. მომზადდა მონაცემები აღნიშნულ აკვატორიაში ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის და მაკროზოობენტოსის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ.

სააგენტოსა და შპს „ჯი ეფ სი“-ს შორის გაფორმებული ხელშეკრულების (# ფმ-1-3/1238) ფარგლებში 2023 წელს განხორციელდა წალკის წყალსაცავის სეზონური (ზამთარი, გაზაფხული, ზაფხული და შემოდგომა) ჰიდრობიოლოგიური კვლევა. წყალსატევის სამ სადგურზე აღებული და დამუშავებული იქნა წყლისა და გრუნტის ნიმუშები. მომზადდა მონაცემები ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის და მაკროზოობენტოსის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ.

ბაზალეთის ტბის ეკოლოგიური მდგომარეობის შესწავლის მიზნით 2023 წლის 31 აგვისტოს/01 სექტემბერს განხორციელდა ტბის ჰიდრობიოლოგიური კვლევა. წყალსატევის სამ სადგურზე აღებული და დამუშავებული იქნა წყლისა და გრუნტის ნიმუშები. განისაზღვრა ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის და მაკროზოობენტოსის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლები, მომზადდა „ბაზალეთის ტბის ჰიდრობიოლოგიური კვლევის ანგარიში“.

შპს „ჯეონეიჩარ კორპორაცია“-სთან 2023 წლის 13 სექტემბერს გაფორმებული ფასიანი მომსახურების შესახებ ხელშეკრულებას Nფმ-1- 3/1297 ფარგლებში ბათუმის ნავსადგურის აკვატორიაში 3 სადგურზე აღებული და დამუშავებული იქნა მაკროზოობენტოსის 3 ნიმუში, მომზადდა მაკროზოობენტოსის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ მონაცემები.

შპს „გამა კონსალტინგ“-თან გაფორმებული ფასიანი მომსახურების ხელშეკრულების ფარგლებში ფოთის ახალი საზღვაო ნავსადგურის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის მიზნით განხორციელდა

ჰიდრობიოლოგიური კვლევა, ოთხ საკონტროლო წერტილზე აღებული იქნა წყლისა და გრუნტის ნიმუშები (12 ნიმუში), მიმდინარეობს მათი ლაბორატორიული დამუშავება, მომზადდება მონაცემები ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის და მაკროზოობენტოსის ხარისხობრივი და რაოდენობრივი მაჩვენებლების შესახებ.

სხვადასხვა ხელშეკრულების ფარგლებში აღებული იქნა ატმოსფერული ჰაერის, ნიადაგის და წყლის სინჯები, ასევე ჩატარდა შესაბამისი გაზომვები და ანალიზები. ასევე, მიმდინარეობდა გრძელვადიანი ხელშეკრულებების შესრულება.

საერთაშორისო თანამშრომლობა

საერთაშორისო თანამშრომლობის ფარგლებში ჰიდრომეტეოროლოგიის დეპარტამენტის წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ჟენევაში (შვეიცარია) გამართულ მსოფლიო მეტეოროლოგიური ორგანიზაციის (WMO) კონგრესის მუშაობაში, რომელზეც ჩატარდა WMO - პრეზიდენტის, ვიცე-პრეზიდენტების, გენერალური მდივნის და ბიუროს წევრების არჩევნები. განხილულ იქნა WMO - ში განხორციელებული რეფორმების შედეგები და სამომავლო გეგმები. კონგრესის მსვლელობის პერიოდში შედგა მოლაპარაკებები შვეიცარიის, ფინეთის, ესპანეთის ეროვნული მეტეოროლოგიური სამსახურების წარმომადგენლებთან მომავალი თანამშრომლობის შესახებ;

ჰიდრომეტეოროლოგიის დეპარტამენტის წარმომადგენელმა მონაწილეობა მიიღო ქ. ნაირობში (კენია) კლიმატის ცვლილების სამთავრობათშორისო პანელის (IPCC) პლენარული სესიის მუშაობაში, რომელზეც ჩატარდა IPCC - ის თავმჯდომარის, თავმჯდომარის მოადგილეების და სხვა მაღალი თანამდებობის პირების არჩევნები. განხილული იქნა სამომავლო გეგმები კლიმატის ცვლილების მომდევნო მოხსენების მომზადების შესახებ. IPCC - ის ხელმძღვანელობასთან შედგა სიტყვიერი მოლაპარაკება 2024 წელს ორგანიზაციის ერთერთი პლენარული სესიის საქართველოში ჩატარების შესაძლებლობის შესახებ;

ასევე, სააგენტოს წარმომადგენლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ბანგკოკში (ტაილანდის სამეფო), აზიის განვითარების ბანკის (ADB) ორგანიზებით გამართულ რეგიონულ სამუშაო შეხვედრაში „კლიმატისა და კატასტროფების რისკის შესახებ ინფორმირებული ინვესტიციები“ და ქ. სეულში (კორეის რესპუბლიკა), აზიისა და წყნარი ოკეანის ეკონომიკური და სოციალური კომისიის (UNESCAP) და კორეის რესპუბლიკის გარემოს დაცვის სამინისტროს (KME) მიერ ორგანიზებულ მწვანე ზრდის შესახებ სეულის საინიციატივო ქსელის პოლიტიკის საკითხებზე მეთვრამეტე საკონსულტაციო ფორუმში: „თანამშრომლობითი ძალისხმევით დაჩქარება კლიმატური ქმედებებისთვის აზიასა და წყნარი ოკეანის რეგიონში“;

2023 წელს მსოფლიო ბანკის ექსპერტებმა დაიწყეს საქართველოში ჰიდრომეტეოროლოგიური საქმიანობის სფეროში არსებული მდგომარეობის შესწავლისა და მდგრადობის შენარჩუნების მიზნით ღონისძიებების შემუშავების სამუშაოები;

2022-2023 წლებში შავი ზღვის სივრცეში აკვაკულტურის ზონების გამოყოფის მიზნით, სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობდა FAO-ს რეგიონული ორგანიზაცია GFCM -ისა და ევროკავშირის ექსპერტებთან;

2023 წლის 13-17 თებერვალს სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს თურქეთში, ქ. ტრაბზონში BlackSea4Fish პროექტის ფარგლებში გამართულ თევზების ასაკის განსაზღვრის მეთოდებთან და დემერსალური ტრალური გადაღების სტანდარტიზაციის მიდგომებთან დაკავშირებულ სამუშაო შეხვედრაში;

2023 წლის 24 -28 აპრილს, სამი თანამშრომელი ქ. სტამბულში დაესწრო GFCM/BlackSea4Fish რაპანის კვლევებთან და პროგრამის შეფასებასთან დაკავშირებით პროექტის ფარგლებში გამართულ შეხვედრას;

2023 წლის 31 მაისი - 1 ივნისი სააგენტოს თანამშრომელმა მონაწილეობა მიიღო ცენტრალური აზიისა და კავკასიის რეგიონული მეთევზეობისა და აკვაკულტურის კომისიის (CACFish) ტექნიკური საკონსულტაციო კომიტეტის (TAC) მე-6 შეხვედრაში, რომელიც გაიმართა ქ. ასტანაში;

2023 წლის 28 მაისს - 3 ივნისს, ორი თანამშრომელი მონაწილეობდა ქ. ტრაბზონში GFCM მხარდაჭერით მიმდინარე BlackSea4Fish პროექტის ფარგლებში გამართულ დემერსალური ტრალირების სატესტო შეხვედრაში „შავი ზღვის ფსკერული ტრალის სტანდარტიზაცია და გემის საჭერი ბადე-იარაღის ტესტირება“;

2023 წლის 3-7 ივლისს, სააგენტოს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ბურგასში, GFCM-ის მხარდაჭერით გამართულ, შავი ზღვის მარაგების შეფასების ქვე-რეგიონული ჯგუფის (SGSABS) სესიაში, შავი ზღვის ქაფშიის მარაგის შეფასებასთან დაკავშირებით;

2023 წლის 17-21 ივლისს სამმა თანამშრომელმა მონაწილეობა მიიღო ქ. ბურგასში, გამართულ GFCM-ის მხარდაჭერით მიმდინარე შავი ზღვის მარაგების შეფასების ქვე-რეგიონული ჯგუფის (SGSABS) სესიაში, შავი ზღვის პრიორიტეტული სახეობის მარაგების შეფასებასთან დაკავშირებით;

2023 წლის 24-26 ოქტომბერს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ტრაბზონში, თურქეთის სატყეოსა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (TAGEM), მეთევზეობის კვლევითი ცენტრალური ინსტიტუტის (SUMAE), ხმელთაშუა ზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიისა (GFCM) და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) ერთობლივი მხარდაჭერით გამართულ მეთევზეობისა და ზღვის მეცნიერებების რიგით მეორე საერთაშორისო სიმპოზიუმში “SOFAS 2023”;

2023 წლის 27 ნოემბრიდან 1 დეკემბრის ჩათვლით თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ტრაბზონში გამართულ გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის ხმელთაშუაზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (GFCM) მიერ ორგანიზებულ შავი ზღვის სარეწაო თევზის ხონთქარას ასაკის განსაზღვრასთან დაკავშირებულ სამუშაო შეხვედრაში;

2023 წლის 4-6 დეკემბერს თანამშრომელმა მონაწილეობა მიიღო ქ. რომში გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის ხმელთაშუა ზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (GFCM) მიერ ორგანიზებულ სამუშაო ჯგუფების შეხვედრაში, რომელიც ეხება დემერსალური ტრალირების პროცესში თევზჭერის მონიტორინგის მონაცემთა ბაზის ანალიზისა და მოწყვლადი ზღვის ეკოსისტემების/თევზების მნიშვნელოვანი ჰაბიტატების შეფასებას;

2023 წლის 11-14 დეკემბერს თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. სტამბულში გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის ხმელთაშუა ზღვის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (GFCM) მიერ ორგანიზებულ შავი ზღვის კატრანის და მოლუსკ რაპანას ასაკის განსაზღვრის მეთოდოლოგიებთან დაკავშირებულ სამუშაო შეხვედრაში;

2023 წლის 15-16 ივნისს, თანამშრომლებმა მონაწილეობა მიიღეს ქ. ბრიუსელში, ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების და ინფორმაციის გაცვლის პროგრამა „TAIEX“-ის ფარგლებში გამართულ რეგიონულ კონფერენციაში “Aquaculture – Sustainable Development - Key Factor for Food“ (აკვაკულტურა, როგორც მდგრადი სასურსათო უსაფრთხოების ძირითადი ფაქტორი – უკრაინა, მოლდოვა, საქართველო”);

2023 წლის 8–14 ოქტომბერს, სააგენტოს თანამშრომელი მონაწილეობდა სამხრეთ ბოჭემის უნივერსიტეტის მეთევზეობისა და წყლის დაცვის ფაკულტეტის მიერ ორგანიზებულ „შიდაწყალსატევების მეთევზეობის მართვისა და წყლის ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია“ სამუშაო შეხვედრაში, რომელიც გაიმართა ქ. ვოდნანიში, ჩეხეთის რესპუბლიკა;

2023 წლის 11–14 ოქტომბერს, სააგენტოს თანამშრომელი მონაწილეობდა ქ. ვარნაში, გამართულ ESENIAS & DIAS (აღმოსავლეთ და სამხრეთ ევროპის ქვეყნების ქსელი ინვაზიური უცხო სახეობებისთვის) მიერ ორგანიზებულ კონფერენციაში, რომელიც ეძღვნებოდა შავ ზღვასა და ხმელთაშუა ზღვაზე გლობალიზაციასთან დაკავშირებით უცხო, ინვაზიური სახეობებით გამოწვეულ ცვლილებებს, რეგიონულ თანამშრომლობას და აღნიშნულ გამოწვევებთან გამკლავების გზებს;

2023 წლის 14-18 ნოემბერს სააგენტოს თანამშრომელი მონაწილეობდა ევროკავშირის პროექტის "წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები" (EU4Environment - Water Resources and Environmental Data) მიერ ორგანიზებულ სპეციალიზებულ სასწავლო კურსზე მაკროფიტებისა და მაკროწყალმცენარეების სტატუსის შეფასების მეთოდების შესწავლის თაობაზე ევროკავშირის წყლის ჩარჩო დირექტივის (WFD) შესაბამისად, რომელიც გაიმართა ქ. როვინიში;

2023 წლის 20 ნოემბრიდან 1 დეკემბრის ჩათვლით სააგენტოს თანამშრომელი ესწრებოდა ყაზახეთის აგროტექნიკური კვლევითი უნივერსიტეტის მიერ ორგანიზებულ სასწავლო კურსს „თევზების დაავადებების პრობლემები“, რომელიც ჩატარდა ქ. ასტანაში;

„საქართველოში გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების წინააღმდეგ ბრძოლის მხარდაჭერა„ (Support to Environmental Protection and Fight Against Climate Change in Georgia) (EPFACC)), ევროკავშირის ახალი პროექტის ფარგლებში ჩატარდა მნიშვნელოვანი შეხვედრები აკვაკულტურის საბაზისო კვლევის დოკუმენტის მოსამზადებლად, რომელიც სახელმძღვანელო დოკუმენტი იქნება აკვაკულტურის სექტორის ყველა ძირითადი მომხმარებლებისთვის.

“ჰაერის ხარისხის პოლიტიკის შემუშავების შესაძლებლობების გაუმჯობესება ჰაერის დაბინძურების მონიტორინგის კომპლექსური ინსტრუმენტების დანერგვის გზით”

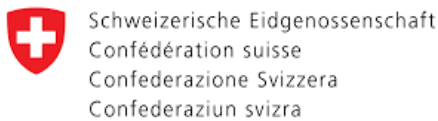
დონორი: შვედეთის სამეფო

განმახორციელებელი: გაეროს განვითარების პროგრამის „მმართველობის რეფორმის ფონდი“ (UNDP-GRF)

ხანგრძლივობა: 25 აგვისტო, 2022 წ. – 31 ოქტომბერი, 2023 წ.

ინიციატივა მიზნად ისახავდა ჰაერის დაბინძურების მიმართულებით სამინისტროსა და სააგენტოს მონიტორინგის ტექნიკური შესაძლებლობების გაძლიერებას და შესაფერისი პოლიტიკის ჩარჩოს შექმნას. უფრო კონკრეტულად, ჰაერის ხარისხის მოდელირების უკვე არსებული სისტემის გაუმჯობესებით, ე.წ. „ზუმ“ მოდელირებისა და დაბინძურების წყაროების წილის განაწილების ტექნიკის დანერგვით, თანამშრომლების პრაქტიკული ცოდნის გაუმჯობესებით, ისევე, როგორც ცენტრალური ზონის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მართვის გეგმის შემუშავებით, ორივე სახელმწიფო უწყებამ მნიშვნელოვნად გაიუმჯობესა ჰაერის დაბინძურების პროგნოზირების შესაძლებლობები, რაც შემდგომში აისახება კონკრეტული პოლიტიკის ფორმულირებასა და ზოგად წინსვლაში ქვეყანაში გადაწყვეტილების მიღების პროცესების საერთო გაუმჯობესების მიმართულებით.

"კლიმატის ცვლილებებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში" (საფრთხეების რუკების შედგენა - ფაზა 4)

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

დონორი: შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SDC)

განმახორციელებელი: გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP)

ხანგრძლივობა: 2019-2023 წწ. (მე-4 ფაზის ხანგრძლივობა: 05 მაისი, 2022 წ. - 31 მარტი, 2023 წ.)

პროექტის მთავარ მიზანს წარმოადგენდა მრავალმხრივი საფრთხეების შემცველი რისკის გაცნობიერების კარგად ჩამოყალიბებული სისტემის შემუშავება საქართველოში ყველა ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური საფრთხის ეფექტური კლიმატური რისკის მართვის უზრუნველსაყოფად. გეოგრაფიული დაფარვის თვალსაზრისით პროექტის ინტერვენცია განხორციელდა მთელი ქვეყნის მასშტაბით და მოიცავს საქართველოს 11 ძირითადი მდინარის აუზს: ენგური, რიონი, ჭოროხი-აჭარისწყალი, სუფსა, ნატანები, ხობი, კინტიში, ხრამი-ქცია, ალაზანი, იორი, მტკვარი. ამასთანავე, ძირითადი აქცენტი გაკეთდა შემდეგ საფრთხეებზე: წყალდიდობა, მეწყერი, ღვარცოფი, თოვლზვავი, სეტყვა, ძლიერი ქარი და გვალვა.

„ცნობადობის ამაღლება და მონაცემთა შეგროვება საქართველოში საზღვაო თევზჭერის შერჩეულ სახეობებზე“

დონორი: გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO)

განმახორციელებელი: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ხანგრძლივობა: მაისი – ივლისი 2023 წ.

პროექტში სააგენტოს მიერ გაწეულმა მომსახურებამ ხელი შეუწყო ვემაპისებრთა თანჭერილში შემთხვევით მოხვედრის შეფასებას შავი ზღვაზე კამბალის ბადეებით რეწვის დროს. ამან ასევე ხელი შეუწყო ხელმისაწვდომი

სამეცნიერო ინფორმაციის გაუმჯობესებას კატრანისა და ზუთხების სასიცოცხლო ციკლის საზღვაო ნაწილის შესახებ, ცნობიერების ამაღლების კამპანიებისა და მეთევზეების ცოდნის გამოყენების საუკეთესო გზით. ამ პირველადი ინფორმაციის ინტეგრირება ხელს შეუწყობს მეთევზეობის მართვის სათანადო პრაქტიკის ინსტრუმენტების უზრუნველყოფას და, თავის მხრივ, მეთევზეობის განვითარების პოლიტიკის გამარტივებას მეთევზეობის მიმართ ეკოსისტემური მიდგომის და ლურჯი ტრანსფორმაციის შესაბამისად.

მცირე მასშტაბის დაფინანსების შეთანხმება (SSFA) - “შავ ზღვაში საზღვაო ნარჩენების წარმოქმნის შემდგომ შემცირებასა და პრევენციაზე მიმართული ინტერვენციებისთვის”

Funded by
the European Union

დონორი: შავი ზღვის დაბინძურებისგან დაცვის კომისია (BSC)

ხანგრძლივობა: ივლისი – ნოემბერი, 2023 წ.

განმახორციელებელი: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

მცირე მასშტაბის დაფინანსების შეთანხმების მიზანია გაუწიოს კონკრეტული მხარდაჭერა საქართველოს, რაც მიზნად ისახავს BSC-ის სამუშაო პროგრამისა და „შავი ზღვის ინტეგრირებული მონიტორინგისა

და შეფასების პროგრამის“ (BSIMAP) განხორციელების ხელშეწყობას, შავი ზღვის რეგიონისთვის საზღვაო ნარჩენების მართვის რეგიონული გეგმის (2018 წელი) განხორციელებისთვის მოსამზადებელი ქმედებების მხარდაჭერის საშუალებით. შავ ზღვაში „Marine Litter MED II“ პროექტის საერთო მიზანია საზღვაო ნარჩენების წარმოქმნის შემცირება და პრევენცია შემცირებისა და პრევენციის მნიშვნელოვანი ღონისძიებების განხორციელებით, რომლებიც გათვალისწინებულია შავ ზღვაში საზღვაო ნარჩენების მართვის რეგიონული გეგმით.

აღნიშნული შეთანხმების ფარგლებში განხორციელდა შემდეგი აქტივობები:

აქტივობა 2.1: მონიტორინგის ეროვნული პროგრამის მომზადების ხელშეწყობა საზღვაო ნარჩენების საერთო ინდიკატორებისთვის, „შავი ზღვის ინტეგრირებული მონიტორინგისა და შეფასების პროგრამის“ (BSIMAP) მოთხოვნათა შესაბამისად.

აქტივობა 2.2: “Adopt-a-beach” (შემდგომში „AaB“) ღონისძიების გატარება საპილოტე მასშტაბით

აქტივობა 2.3. ერთჯერადი პლასტიკური პარკების ეტაპობრივი ამოღების ეროვნული მარეგულირებელი ჩარჩოს განხილვა და ტექნიკური დახმარების აღმოჩენა

მიმდინარე პროექტები

"კლიმატის ცვლილებებისადმი ადაპტაციის შესაძლებლობების გაძლიერება საქართველოში" (საფრთხეების რუკების შედგენა - ფაზა 5)

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

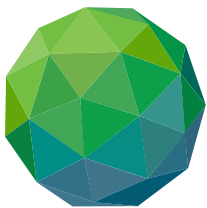
დონორი: შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტო (SDC)

განმახორციელებელი: გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP)

ხანგრძლივობა: 2019-2023 წწ. (მე-5 ფაზის ხანგრძლივობა: 19 მაისი, 2023 წ. - 31 მაისი, 2024 წ.)

პროექტის მთავარ მიზანს წარმოადგენს მრავალმხრივი საფრთხეების შემცველი რისკის გაცნობიერების კარგად ჩამოყალიბებული სისტემის შემუშავება საქართველოში ყველა ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური საფრთხის ეფექტური კლიმატური რისკის მართვის უზრუნველსაყოფად. გეოგრაფიული დაფარვის თვალსაზრისით პროექტის ინტერვენცია ხორციელდება მთელი ქვეყნის მასშტაბით და მოიცავს საქართველოს 11 ძირითადი მდინარის აუზს: ენგური, რიონი, ჭოროხი-აჭარისწყალი, სუფსა, ნატანები, ხობი, კინტრიში, ხრამი-ქცია, ალაზანი, იორი, მტკვარი. ამასთანავე, ძირითად აქცენტს პროექტი აკეთებს შემდეგ საფრთხეებზე: წყალდიდობა, მეწყერი, ღვარცოფი, თოვლზვავი, სეტყვა, ძლიერი ქარი და გვალვა.

"მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის გაფართოება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში" (სხვადასხვა კომპონენტები)

**GREEN
CLIMATE
FUND**

დონორი: კლიმატის მწვანე ფონდი (GCF)

ხანგრძლივობა: 2019-2025 წწ. (კომპონენტების ხანგრძლივობა: 15 ივლისი, 2020 წ. - 31 დეკემბერი, 2024 წ.)

განმახორციელებელი: გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP)

პროექტის ძირითადი მიზანია დაიცვას საქართველოს მოსახლეობა, საარსებო საშუალებები და ინფრასტრუქტურა კლიმატით გამოწვეული კატასტროფებისაგან კარგად ფუნქციონირებადი, ეროვნული მასშტაბის მქონე მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის და რისკებზე ინფორმირებული ადგილობრივი ქმედებების მეშვეობით. ამას პროექტი მიაღწევს რამდენიმე ისეთი ინიციატივის მთელი ქვეყნის მასშტაბით გაფართოება-გავრცობით, როგორცაა მდინარე რიონის

აუზის წყალდიდობის პროგნოზირებისა და ადრეული გაფრთხილების სისტემა (FFEWS) გაფართოება მიღწეული იქნება სხვადასხვა აქტივობების განხორციელებითა და 3 კონკრეტული შედეგის მიღების გზით. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია ძლიერი სატელეკომუნიკაციო/საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიის (ICT) სისტემის ჩამოყალიბება, რომელიც სააგენტოს მისცემს მაღალი სიზუსტის ჰიდრომეტეოროლოგიური და კლიმატის პროგნოზირების ინფორმაციის წარმოების შესაძლებლობას. ეს ხელს შეუწყობს პროექტის მთავარი მიზნის - „მრავალმხრივი საფრთხეების ადრეული გაფრთხილების სისტემის ჩამოყალიბება და კლიმატთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამოყენება საქართველოში“ მიღწევას.

„გადავარჩინოთ ბუნება - საქართველო“ (შედეგი 6 - ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელის გაუმჯობესება საქართველოში)

დონორი: შვედეთის სამეფოს მთავრობა (წარმოდგენილი შვედეთის საერთაშორისო განვითარების თანამშრომლობის სააგენტოს (SIDA) მიერ)

ხანგრძლივობა: 17 დეკემბერი, 2021 წ. - აპრილი/ 1 ივნისი, 2025 წ. (კომპონენტის ხანგრძლივობა: იანვარი, 2022 წ. - მარტი, 2024 წ.)

განმახორციელებელი: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო (პროექტის ცენტრალური განმახორციელებელი ერთეული (CPIU))

პროექტის მე-6 კომპონენტი (ყოფილი მე-9), რომელსაც ახორციელებს გარემოს ეროვნული სააგენტო, ითვალისწინებს:

- ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის 1 მობილური სადგურისა და 8 ავტომატური სადგურის შექმნასა და დამონტაჟებას საქართველოს შემდეგ ქალაქებში: თბილისი, თელავი, რუსთავი, ქუთაისი, ახალციხე, ზუგდიდი, ბათუმი და მესტია.
- მონიტორინგული პარამეტრების რაოდენობის გაზრდას: მოხდება შემდეგი დამაბინძურებლების კონცენტრაციების მუდმივი მონიტორინგი: მყარი ნაწილაკები (PM_{2.5} და PM₁₀), აზოტის ოქსიდები (NO, NO_x, NO₂) და მეტეოროლოგიური პარამეტრები. ზოგიერთი სადგური ასევე გაზომავს: გოგირდის დიოქსიდს (SO₂), ნახშირჟანგს (CO) და ოზონს (O₃);
- სააგენტოს თანამშრომლების დატრენინგებას სადგურების ოპერირებასა და ტექნიკურ მომსახურებაში;
- მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლებას: განხორციელებული საქმიანობები გაშუქდება სააგენტოს სოციალური მედიის საშუალებით. ასევე ჩატარდება სამუშაო სემინარები მუნიციპალიტეტებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისთვის.

Funded by
the European Union

დონორი: ევროკავშირი

განმახორციელებელი: იტალიის ოკეანოგრაფიისა და ექსპერიმენტული გეოფიზიკის ეროვნულ ინსტიტუტი (OGS) - კონსორციუმის ლიდერი ორგანიზაცია; საკონსულტაციო ფორუმის წევრი მრჩეველის სტატუსით - სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

დაწყების-დასრულების თარიღები: ოქტომბერი 2021 წ. - ოქტომბერი 2023 წ.

გარემოს ეროვნული სააგენტოს ჰიდრომეტეოროლოგიის დეპარტამენტი ახორციელებს შემდეგ საქმიანობებს:

- შავი ზღვის საქართველოს აკვატორიის 2019-2020 წლების ქიმიური მონიტორინგის მონაცემების ელექტრონულ ფორმატში შედგენა;
- მონაცემების დამუშავება (ხარისხის შეფასება/ხარისხის კონტროლის პროცედურების განხორციელება);
- ამ მონაცემების სპეციალურ ფორმატში (ODV (Ocean Data View)) გადაყვანა;
- მონაცემების EMODnet-ის პორტალზე განთავსება.

„ევროკავშირი გარემოსთვის - წყლის რესურსები და გარემოსდაცვითი მონაცემები“ (EU4Environment – Water Resources and Environmental Data) (სააგენტო ჩართულია პროგრამის შემდეგ მიმართულებაში: შედეგი 1.4: წყლის მონიტორინგი).

Funded by
the European Union

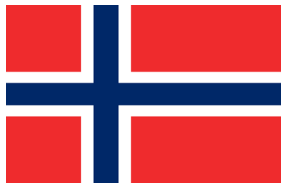
დონორი: ევროკავშირი

ხანგრძლივობა: იანვარი, 2022 წ. - ივნისი, 2024 წ.

განმახორციელებელი: ევროკავშირის წევრი ქვეყნების კონსორციუმი (ავსტრიის გარემოს სააგენტო (UBA), ავსტრიის განვითარების სააგენტო (ADA) და საფრანგეთის წყლის საერთაშორისო ოფისი (OiEau), გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისია (UNECE) და ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია (OECD)

პროგრამის საერთო მიზანია გარემოსდაცვითი, კლიმატური და სოცო-ეკონომიკური მედეგობისა და ადამიანის ჯანმრთელობის გაუმჯობესება აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში (სომხეთი, აზერბაიჯანი, საქართველო, მოლდოვა და უკრაინა).

ინსტიტუციური თანამშრომლობა საქართველოს ენერჯეტიკის და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროებსა და ნორვეგიის წყლის რესურსებისა და ენერჯეტიკის დირექტორატს (NVE) შორის: “განახლებადი ენერჯია - ჰიდროენერჯია - ჰიდროლოგია - კლიმატი“ (ფაზა 2)

დონორი: ნორვეგიის საგარეო საქმეთა სამინისტრო

ხანგრძლივობა: იანვარი 2018 წ. – დეკემბერი 2023 წ.

განმახორციელებელი: ნორვეგიის წყლის რესურსებისა და ენერჯეტიკის დირექტორატი

წინარე თანამშრომლობის ფარგლებში შემუშავდა ჰიდრომეტეოროლოგიური მონაცემთა ბაზა, რომელიც გამოყენებული იქნა ჰიდროენერჯიის პოტენციალის ანალიზსა და მისი გამომუშავების ღირებულების დადგენაში. კლიმატის ცვლილების არსებული სცენარების გათვალისწინებით ასევე მნიშვნელოვანია გაანალიზდეს კლიმატის ცვლილების ზეგავლენა ჰიდროენერჯიის სამომავლო წარმოებაზე.

პროექტის ფარგლებში ხდება გარემოს ეროვნული სააგენტოს ჰიდრომეტეოროლოგიის დეპარტამენტის თანამშრომლების გადამზადება და ტრენინგი ისეთ საკითხებში, როგორცაა „კლიმატის ცვლილების ზეგავლენა ჩამონადენსა და ჰიდროენერჯიის წარმოებაზე“, „ჰიდროლოგიური და მეტეოროლოგიური მონაცემების მართვის სისტემა“ და სხვა.

ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტი „საქართველოში გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების წინააღმდეგ ბრძოლის მხარდაჭერა“ (Support to Environmental protection and fight against Climate Change in Georgia)

**Funded by
the European Union**

დონორი: ევროკავშირი

ხანგრძლივობა: 6 ივნისი, 2022 წ. – 31 მაისი, 2024 წ.

განმახორციელებელი: საკონსულტაციო კომპანია NIRAS IC

სააგენტო ჩართულია პროექტის შემდეგ მიმართულებებში: ჰაერის დაბინძურების შემცირების შედეგად გაუმჯობესებულია მოსახლეობის ჯანმრთელობა; SEVESO-ს და BAT-ის სახელმძღვანელოების გამოყენების შედეგად შემცირებულია ინდუსტრიული ემისიები; კომპონენტი; წყლის ობიექტების ნიტრატებით დაბინძურება დაწეულია ზღვრულ მნიშვნელობაზე დაბლა; მომზადებულია სახელმძღვანელო დოკუმენტი, თუ როგორ უნდა იყოს მხარდაჭერილი მდგრადი აკვაკულტურა.

„ევროკავშირი შავ ზღვაში გარემოს მონიტორინგის გაუმჯობესებისათვის“ (EU4EMBLAS)

Funded by
the European Union

დონორი: ევროკავშირი

ხანგრძლივობა: აპრილი, 2021 წ. - მარტი, 2024 წ.

განმახორციელებელი: გაეროს განვითარების პროგრამა (UNDP)

პროექტის საერთო მიზანია შავი ზღვის გარემოს დაცვის გაუმჯობესება. ეს მოხდება საქართველოსა და უკრაინაში გარემოსდაცვითი მონიტორინგისთვის თანამედროვე სისტემების დანერგვის, შესაძლებლობების გაძლიერების, ევროკავშირის MSDF/WFD დირექტივების შესაბამისად გარემოს სტატუსის შეფასებისა და შავ ზღვაში გარემოსდაცვითი პრობლემების შესახებ ცნობიერების ამაღლების გზით.

„ევროკავშირი გარემოსთვის“ (EU4Environment)

Funded by
the European Union

დონორი: ევროკავშირი

ხანგრძლივობა: 2019 - 2023 წწ.

განმახორციელებელი: გაეროს ევროპის ეკონომიკური კომისია (UNECE), ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია (OECD), გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამა (UNEP), გაეროს ინდუსტრიული განვითარების ორგანიზაცია (UNIDO), მსოფლიო ბანკი (The World Bank)

სააგენტოს გარემოსდაცვითი შეფასების დეპარტამენტი ჩართულია პროგრამის შემდეგ მიმართულებებში: სტრატეგიული გარემოსდაცვითი შეფასება; გარემოზე ზემოქმედებების „ჰკვიანი“ რეგულირება.

„თანამედროვე ანალიტიკური მეთოდების დაინსტალირება და დანერგვა ორგანული დამაბინძურებლების განსაზღვრისათვის წყლის ევროპული დირექტივების შესაბამისად“

დონორი: განვითარებისათვის სლოვაკეთის ოფიციალური დახმარება (Slovak ODA)

ხანგრძლივობა: სექტემბერი, 2023 - ივნისი, 2025 წწ.

განმახორციელებელი: ბრატისლავაში სლოვაკეთის ტექნოლოგიის უნივერსიტეტი (STUBA)

პროექტის მთავარი მიზანია სააგენტოში თანამედროვე ანალიტიკური მეთოდების დანერგვა იმ ორგანული დამაბინძურებელი ნაერთების განსაზღვრისთვის, რომლებიც მოთხოვნილია წყლის

ევროპული დირექტივების მიხედვით, ამ მეთოდების ვალიდაცია და სააგენტოს პერსონალის გადამზადება მეთოდების გამოყენებაში; აგრეთვე მეთოდების მოდიფიკაცია წყლის ევროპულ კანონმდებლობაში შესაბამისი პარამეტრების ცვლილებების შემთხვევაში.

„სტანდარტიზებული სამეცნიერო კვლევა ბიმ ტრალით რაპანაზე საქართველოს სანაპირო წყლებში“

დონორი: გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO)

ხანგრძლივობა: სექტემბერი, 2023 – აგვისტო, 2024 წწ.

განმახორციელებელი: სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტო

ამ საქმიანობის მიზანია შავ ზღვაში რაპანის მოპოვების რეგიონული კვლევითი პროგრამის შესახებ GFCM/42/2018/9 რეკომენდაციის ხელშეწყობა შავი ზღვის საქართველოს წყლებში რაპანის ექსპერიმენტული კვლევის საშუალებით. საქართველოს სანაპირო წყლებში რაპანის სტანდარტიზებული ექსპერიმენტული კვლევების წარმოების ძირითადი ამოცანა იყო და არის თევზჭერის გარეშე მონაცემების შეგროვების ხელშეწყობა იმისთვის, რომ საქართველოსა და მთლიანად შავ ზღვაში დაფუძნდეს რაპანის რესურსების სათანადო მონიტორინგის სისტემა. ეს მონაცემები, სხვა ინფორმაციასთან ერთად, რომელიც შეგროვდება ეროვნულ დონეზე GFCM/42/2018/9 რეკომენდაციის ფარგლებში, ხელს შეუწყობს ეროვნული ხელისუფლებისთვის, შავი ზღვის სამუშაო ჯგუფისთვის და ხმელთაშუა ზღვის თევზჭერის გენერალური კომისიისთვის (GFCM) იმ ინფორმაციის მიწოდებას, რომელიც საჭიროა მეთევზეობის მართვის სტრატეგიების დაგეგმვისთვის იმ პრინციპების შესაბამისად, რომლებიც წარმოდგენილია შემდეგ დოკუმენტებში: „FAO-ს პასუხისმგებლიანი მეთევზეობის ქცევის კოდექსი“ (CCRF), „ეკოსისტემური მიდგომა მეთევზეობისადმი“ (EAF) და „ლურჯი ზრდის ინიციატივა“ (BGI).

საჯარო ინფორმაცია

სააგენტოს საჯარო ინფორმაციის გაცემის მოთხოვნით მომართა 353 განმცხადებელმა. კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად სრულად დაკმაყოფილდა 316, ხოლო არ დაკმაყოფილდა 18 განცხადება. 3 შემთხვევაში შემოტანილი იქნა საჩივარი, მათ შორის 2 დასრულდა და ინფორმაცია გაიცა სრულად, მესამე საჩივარი ამ ეტაპზე წარმოების პროცესშია.

სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოში შემოსული 353 განცხადებიდან:

- ❖ 38 შემთხვევა შემოვიდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გავლით;
- ❖ 98 შემთხვევაში, დაინტერესებული პირი იყო ფიზიკური პირი, მათ შორის 7 შემთხვევაში განმცხადებელი იყო მედიის წარმომადგენელი;
- ❖ 43 შემთხვევაში დაინტერესებული პირი იყო სამეწარმეო იურიდიული პირი;
- ❖ 116 შემთხვევაში განცხადება შემოვიდა სახელმწიფო უწყებებიდან;
- ❖ 47 შემთხვევაში განცხადება შემოვიდა არასამთავრობო ორგანიზაციიდან;
- ❖ 4 შემთხვევაში განცხადება შემოვიდა საერთაშორისო ორგანიზაციიდან.